

"Tos vienos rungtynės buvo vertos visos kelionės"

Mūsų krepšininkai laimi Brazilijoje. - Sensacinga pergalė prieš Urugvajaus rinktinę.

Pietų Amerikoje gastroliucijanti mūsų krepšininkų rinktinė vėl laimėjo dvi rungtynes, šį kartą Brazilijoje: prieš Do Sul 92:54 ir Sao Paulo rinktinę 66:53.

Rugp. 7 ir 8 dienomis mūsų krepšininkai žaidė Caracase, Venezueloje. Tikimės sekančiame numeryje galėsia pranešti naujas jų pergales. Iš Venezuelos mūsų reprezentantai per New Yorką grįžta namo.

Dirvos 59 nr. buvome paskelbę abiejų Urugvajuje laimėtų rungtynių duomenis: prieš lietuvių komandą Vytis 72:55 ir Urugvajaus rinktinę 80:70. Čia talpiname mūsų bendradarbio pranešimą, kokios nuotaikos lydėjo susitikimą ir pergalę prieš urugvajiečių rinktinę. — Red.

Skrendant iš Montevideo, 1959. 7. 29

Už kelių valandų leisimės Porto Alegro mieste, Brazilijoje. Rungtynių ten iš karto nebuvo numatyta, bet po sensacingo mūsų pasirodymo Urugvajaus sostinėje, JAV ambasada prašant ir tarpininkaujant, brazilai išsiprašė, kad sustotume ir Porte Alegro. Į Sao Paulo nuvyksime dviem dienom vėliau.

Sunku atpasakoti pergyvenimus Montevideo mieste. Išvykstame, lydimi ašarų, garbe ir džiaugsmu perpildytų širdžių. Spauda visas keturias dienas mums skyrė ištisus puslapius. Oficialūs priėmimai pas valdžios pareigūnus ir nuotraukos spaudoje sukūrė tokią situaciją, kad mieste, kur be pasisukdavome, visur girdėjome linksniuojant "lituanos".

Tokio išgarsėjimo paslaptis buvo ta, kad Urugvajus nutarė išbandyti savo krepšininkų rinktinės jėgas prieš lietuvius, idant žinotų, ką vežti į Pan-American varžybas Chicagoje.

Tai sužinojus, mums net ir blusos apmirė. Gerai žinoma, kad Urugvajaus krepšininkai yra pasaulinės klasės. Pralaimėję būtume išjuokti, o gal ir tolimesnė kelionė tase pasidarytų problematiška. Tačiau kelio atgal nebuvo. Radijo stotys paskelbė, kad rungtynės bus transliuojamos ištisai. Visa lietuvių kolonija vien tik ir tegyveno tomis žiniomis, nekantriai laukdama rungtynių.

JAV ambasada skambino pranešdama, kad atvyks pilname sąstate.

Štai, ir rungtynių salė, talpinanti per 3000 žmonių. Sausakimšai perpildyta. Pirmose eilėse viceprezidentas, miesto burmistras, diplomatijos atstovai, spaudos atstovai, dešimtys fotografų, na, ir viename kampe — lietuvių kolonija. Net iš Argentinos lietuviai atskrido pasižiūrėti šių svarbių rungtynių.

Pirmos minutės buvo baisios. Urugvajiečiams stipriais šūksniais raginant savo vyrus, priešai jau veda 10:1. Atrodė, kad tragedija prasidėjo. Bet — vienuolikta minutė įvyksta persilaužimas. Mūsų vyrai pradeda spausiti ir, kai švilpukas skelbia rungtynių pabaigą, mes esame jas laimėję.

Turbūt, ne tik mes, bet ir visi salėje buvusieji negali įtikėti, kas įvyko. Greičiausiai visas Montevideo netiki, kai radijo komentatoriai skelbia lietuvių pergalę. Visi lietuvių kolonija bučiuojasi, prisipažinsim, kad ir mūsų akyse žibėjo džiaugsmo ašaros.

Niekad mūsų komanda taip gerai nesužaidė, kaip tą naktį. Montevideo miesto tarptautinio turnyro taurė buvo iškilingai įteikta lietuviams. Laikraščių komentatoriai lietuvių pergalę pavadino briljantiniu suvitiimu, o kai kurie net rašė, jog lietuviai parodė, kaip reikia žaisti krepšinį.

Nespėjome autobusu pasiekti viešbutį, kai vėl ap-

spito sveikinti vietiniai, rungtynių eigą sekę per radiją.

Galima pasakyti, kad šis vienas laimėjimas buvo vertas visos kelionės.

Po pergalės buvome taip gerbiami, kad net miesto burmistras tą pačią naktį atvyko į viešbutį ir tuoj pat pakvietė oficialiai vakarienei. O sekančią — išvykimo dieną atvyko dar kartą, iškėlė atsiveikimo pietus ir palydėjo į aerodromą.

Montevideo mieste, be minėtų pagerbimų, Lietuvos Igaliotas Ministras P. Graužinis mūsų garbei suruošė priėmimą, kuriame dalyvavo diplomatai, spauda ir t.t. Sekančią dieną rinktinės delegacija padarė vizitą JAV ambasadoriui, o šis surengė specialų priėmimą-balių, kuriame buvome garbės svečiai, vėl dalyvaujant visai "grietinėlei". Be to, padarėme vizitą miesto galvai ir, prieš išvykdami, iškilingai padėjome vainiką su Lietuvos ir JAV tautinių spalvų kaspinais prie Urugvajaus Išlaisvintojo paminklo.

AR CHRUŠČIOVAS TIKRAI TURI "KAŽKĄ" PASAKYTI?

Prez. Eisenhowerio nuolaidos, sutinkant patenkinti bolševikų diktatoriaus norą atvykti į Ameriką, yra pats didysis Chruščiovo propagandos laimikis, kuris sustiprins jo galią tarp satelitų ir pačioje Sovietijoje. Ilgas buvo kelias į tą susitikimą. Agitacija dėl jo buvo pradėta diplomatiniais keliais dar Bulgarnio laikais; susitikimo buvo siekiama per įvairius privatinius kanalus ir eilę tarptautinių krizių Vid. Rytuose, Tol. Rytuose, Berlyne... Pastaroji, bandyta spręsti Ženevos konferencijoje, bolševikams sukta blokuojant Vakarų pastangas surasti bet kokį sprendimą, pagaliau atnešė ilgai lauktus dividendus: prez. Eisenhoweris nusileido.

Lemiamą svarstęį į prezidento abejotimų svarstykles, kaip aiškėja, metęs JAV ambasado-

Tarp Jurgaičių ir Daumantų km., Meškiūčių valsč., Šiaulių apskr., yra piliakalnis žmonių vadinamas Šventkalniu, Pilies kalnu arba Jurgaičių piliakalniu. Apie jį yra išsilikę įvairių padavimų ir vieta laikoma stebuklinga. Kalne pristatyta daug kryžių, daugumoj medinių, kurių 1900 m. buvo 130, 1922 m. buvo likę tik 50, bet 1938 m. siekė 400, o pereinamais metais jų buvo priskaitoma virš 500. Kryžius daugiausiai stato grįžę iš Sibiro lietuviai, kurie ten būdami padarė apžadus. Per Dievo Kūno šventę čia atvyksta maldininkų net iš toli ir eina keliais aplink kalną.

ŽAIDIMAI RADIO BANGOMIS IR PAVERGTŲ LIETUVIŲ JAUSMAIS

Susilpninus Amerikos Balsą, okupantas sustiprino akciją prieš Ameriką

Kalbant dėl laisvojo pasaulio informacijos siuntimo į pavergtą Lietuvą, atsimintina nelabai maloni sukaktis ir... neperšviesiausia ateitis. Prieš vienerius metus tapo uždarytas Amerikos Balso radijas Europoje. Buvo dėta (labai minimalės) pastangos padėti ištaisyti, bet reikiai jau taip susiklostė, kad Amerikos Informacijos Agentūros ištarmė liko galioje. Dėl USIA padaryto sprendimo labiausiai nukentėjo Pabaltijo skyriai.

Amerikos Balso radijo Europoje uždarymo faktą apgailestaujame todėl, kad, be savo tiesioginės paskirties, jis dar bodavo ir lietuviškus reikalus. Okupa-

cinę priespaudą velką lietuviai išgirdavo - kas ir kaip lietuvių veikiamą laisvame pasaulyje, kas padaryta ir daroma pačių lietuvių ir Lietuvos draugų. Neatsiliko ir iš Washingtono kalbas Amerikos Balsas: kalbėdamas i Lietuvą, taip pat nepamiršdavo lietuviškų reikalų. Bet po prarastų reformų, jis tapo tik "ano Balso" vos girdimu aideliu.

Suprantama, - Amerikos Informacijos Agentūros (USIA) nusistatymų ir sprendimų mes negalime pakeisti. Savo institucijų veiklą ji tvarko ir derina taip, kaip jai atrodo geriau ir parankiau. Bet iš uždarymo fakto išplaukia komentarai:

Iš Lietuvos ateina žinios, kad, nebegirdint Amerikos Balso, okupantas sustiprino prieš Ameriką nukreiptus gandus, pajaukė, išgalvotus prasimanymus, šlykščią akciją prieš veikėjus išeivijoje.

Nėra paslaptis, kad rūpindamiesi pavergtų brolių likimu, kartu sielojamės, kad jų ausyse ir akyse nesumenktų laisvės rėmėjų prestižas.

Lietuvos laisvės byloje Amerika yra vienas svariausių draugų. Vienam milijonui lietuvių kilmės amerikiečių nėra visvien, - kas ir kaip kalbėtų apie Ameriką. Tad nuostolinga būtų, jei kuris nenorėtų žiūrėti Amerikos draugų ar bandytų savo žlibumu juos atstumti. USIA prieš metus padarytas sprendimas neprisidėjo prie Amerikai draugiškų nusiteikimų ugdymo.

Amerikos Balsas, veikdamas Europoje, buvo "prisišaukęs" per 70 tūkstančių lietuvių klausytojų. Gal šis klausytojų skaičius USIA ir nėra imponantiškas, bet nuo jų bėgti vargu vertėjo.

Apgailestaudami įvykusį faktą ir pramatydami, kad gal ir vėl

būsime pastatyti prieš panašios kilmės sprendimus, pasipėra klausimas: kas daryti, kad pravedami radio bangų karpymai ir uždarymai nepažeistų pavergtų lietuvių patriotiškus nusiteikimus bei ryžtą.

(Nukelta į 2 psl.)

Explorer VI

JAV laivynas sėkmingai išsviedė erdvėn 142 svarų sparnuotą žemės satelitą Explorer VI, kuris pasieks 25,000 mylių aukštį, t. y. toliau, negu visi ligšiol išsautieji. Sparnai — keturios 20x20 colių dydžio plokštės su tūkstančiais celių abiejose pusėse — rinks saulės energiją, pavers ją elektra ir pakraus chemines baterijas satelito viduje.

Tuo būdu, Explorer VI galės teikti mokslininkams žinias žymiai ilgesnį laiką, negu ankstesnieji. Satelitas skirtas rinkti žinioms apie naujai atrastųjų radiacijos juostų dydį ir intensyvumą, žemės magnetinių laukų apimtį ir jonosferos sudėtį.

Explorer VI taip pat yra pirmasis žemės satelitas, galis perduoti televizijos paveikslus.

• Prez. Eisenhoweris į Europą išvyks rugpiūčio 28 d. Londone jis kalbės su premjeru Macmillanu, vėliau penkias dienas Paryžiuje tarsis su gen. De Gaulle.

• Viceprez. Nixonas atšaukė planuotą pranešimą per televiziją, kuriame jis turėjo atpasakoti savo kelionės po Sovietiją ir Lenkiją išpūdžius. Dabar jis tik komentuos kelionės filmo kroniką.

KAIREJE: Lietuvių - latvių savaitės parodėle, surengta Aucklande, Universiteto bibliotekoje. Plačiau 3 psl.
N. Z. Herald nuotrauka

Published semi-weekly by American Lithuanian Press & Radio Ass'n. VILTIS, Inc. (Non-profit). 6907 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio.

Telephone: Henderson 1-6344. Issued in Cleveland every Monday and Thursday.

Editor-in-Chief: Balys Gaidžiūnas. Second Class Mail Privileges Authorized at Cleveland, Ohio.

Subscription per year in advance: \$8.00. Established in 1915.

Single copy — 10 cents.

Redaktoriai: Vyt. Gedgaudas ir J. P. Palukaitis.

REDAKCIJINĖ KOLEGIJA:

P. Bastys (Toronto), E. Čekienė (Woodhaven), R. Mieželis (Chicago), J. Paplėnas (Chicago), V. Rastenis (Brooklyn) ir St. Santvaras (So. Boston).

Dukart savaitinis, leidžiamas VILTIS, Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo Džos (Inkorp. ne pelnui), 6907 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio.

Telefonas: Henderson 1-6344. Išleina Clevelande pirmadieniais ir ketvirtadieniais. Vyr. redaktorius: Balys Gaidžiūnas.

Antros klasės siuntos privilegija suteikta Clevelande, Ohio.

Prenumerata metams, iš anksto mokant \$8.00. Įsteigtas 1915 metais.

Atsk. Nr. kaina 10 centų.

Ar tai ne kiekvieno pareiga?

Vyrai, tie metodai, kuriais ligi šiolei laisvinome Lietuvą, yra pasenę, reikia naujų metodų, nes mūsų tremtis ilga ir mes turime įkvėpti kvapą, kad išlaikytume ilgas distancijas bėgimą. Tad laikykites! — rašo S. Narkeliūnaitė, siųsdama prof. Z. Ivinskio sveikinimus bei įspėjimą Amerikos lietuviams. (Draugas, 1959. 7. 11).

Per skaičius prisiminiau, kad toks įspėjimas nėra naujas ir čia Amerikoje. Retas didesnis suvažiavimas apsieina be panašių šūkių, kad reikia naujų metodų ieškoti Lietuvos laisvinimui, naujų priemonių imtis lietuvių išlaikymui ir t.t.

Grazūs įspėjimai, pamokymai, įsakymai, tačiau nė vienas nepasako, kaip visa tai atlikti, nenurodo tų naujų metodų, priemonių, naujų kelių, kuriais visi turėtų eiti. Ir pagaliau, kam skiriamas tie pamokslai, kas tiesioginiai įpareigotas jų klausyti ir vykdyti? Ar gi tai, dažnai atvejais, ne sau patiems priminimas.

Su važiavimais paskelbia panašių šūkių rezoliucijas, kurios lieka protokolų bylose gulėti. Panašiomis temomis, nesigailint kartais ir aštresnės kritikos, kalbama ir prie kavos puoduko.

Neaplenkiama ir mūsų spauda. Priskaiciuojama visa eilė trūkumų. Esą permaža užsienio politikos, lietuvių talentų bei žymesnių asmenybių pristatymo mūsų visuomenei, trūksta informacijos iš viso pasaulio lietuvių gyvenimo bei veiklos.

Reikalavimai gal ir teisingi, tačiau, atvertę antrą medalio pusę, matome liūdną vaizdą. Daugumas tų negailestingų kritikų prumeruoja tik vieną ar du savitraščių, sumoka tą skurdžią 6 ar 8 dol. prenumeratą. Atskaičius pašto išlaidas, popierių, kiek lieka to laikraščio išlaikymui, iš kurio taip norime semtis visą išmintį?

Atrodo, kad ne tik daugumas eilinių lietuvių, bet ir patys rezoliucijų skelbėjai bei kritikai mano, jog spaudos lygį pakelti privalo tik redaktoriai ir bendradarbiai, lituanistinį švietimą — mokytojai, kultūros lygį — kūrėjai ir kt. Visiškai užmirštama, kad lygio pakėlimui plačioji visuomenė dažnai yra beveik kurčia. Tik iš nedaugelio sulaukiama moralinės ar materialinės paramos, o nepagrįstos kritikos — kiek tik nori, nors daugelį lietuviškų leidinių mes galime drąsiai lyginti su amerikiečių leidiniais. Tik jau negalima lyginti amerikiečių ir lietuvių spaudos darbininkų atlyginimą.

Amerikiečiai ne tik gerai atlyginami, bet visur gali eiti nemokamai, kai tuo tarpu mūsų laikraštininkas ar pats redaktorius visuose parengimuose turi ne tik užsimokėti, laiką gaišti, o po to, kai visi veikėjai saldžiai miega, apie juos būtinai gražiai parašyti.

Dabartiniam mūsų gyvenime nei kūrėjas, nei spaudos darbuotojas, nei mokytojas nedaug padarys pažangos be visų sutelktinės ir pozityvios tautos. Iškalbingi šūkiai, nors ir gražiai skamba, kultūros lygio nepakelia. O jei norime pakelti, tai kiekvienas turime įdėti savo įnašą. Įnašą ne žodžiu, o darbu ir pavyzdžiu.

E. Čekienė

ŽAIDIMAI RADIO BANGOMIS

(Atkelta iš 1 psl.)

Šiuo metu į pavergtą Lietuvą radijo programą transliuoja keletas (įvairiuose kraštuose, skirtingais valdais bei įvairiomis bangomis) veikiančios stotys. Jos nėra lietuvių žinioje. Jei šiandien iš jų prasiveržia lietuvių kalba transliuojamas žodis, tai yra tik malonės ir lietuvių reikiamų simpatijų ženklas. Niekas tad negali pasakyti, kaip ilgai tos simpatijos bus rodomos. Žemiškieji ženklai lyg ir leidžia spėti, kad kai kurių kraštų stotys svetimomis kalbomis transliuojamą informaciją siaurina, ir gal pirmiausia bus paliesti Pabaltijo skyriai.

Vienas ryškesnių informacijos siaurinimo ir sulėtinimo ženklų yra Amerikos Balso korespondentų Europoje atleidimas. Nuo spalio 1 d. paleidžiamas pabaltiečių skyrių korespondentų štabas. Tai jau antras iš eilės pabaltiečių skyrių apkarpymas.

Pasaulio "sunkenybės išvydę",

J. Visminas

Iš netolimos praeities

Kaip įsikūrė Vilijos bendrovė

PETRAS JANULAITIS

Šio šimtmečio pradžioje lietuvis studentas, vykdamas į savo studijų miestą, visada pasistengdavo užsukti keletą dienų į Vilnių. Čia traukė Dr. Basanavičiaus, A. Smetonos, brolių Vileišių ir kitų lietuvių intelektualų varoma lietuvių suvažiavimų; dažniausia tuo pačiu laiku žmuidzinavičius, Žikaras, A. Varnas ir kiti mūsų dailininkai suruošdavo parodas. Kompozitorius Stasys Šimkus per vasaros atostogas kartais suruošdavo koncertus. Jo harmonizuotos lietuviškų melodijų dainos savo tautinė dvasia, harmonijos grožiu, dvasinio pakilimo galia ir apimtimi mus visus tirpindavo Lietuvos meilės katilė.

Be dvasinių stiprių elementų per tokius suskrydžius tekdavo pasimatyti ir susipažinti su mūsų tų laikų veikėjais, negausia tų laikų studentija, lankyti Vilniaus istorines vietas, laikraščių redakcijas, pasigrožėti Vilniaus grožiu, Vilniaus architektūros šedevrais.

Per vieną tokį suskrydį Varšuvos kolonijos lietuvių intelektualų grupė: Jonas Smilgevičius, Juozas Jasaitis, Andrius Vosylius davė minčiai impulsą, kad Vilniaus lietuviai turi kiek kur galima stiprintis ekonominiame srityje, nes toji veikia daugiausia duoda galimybių suburti savystovaus lietuviško elemento. Šiai minčiai realizuotis daug padėjo vie-

nas atsitiktinumas. Inž. P. Vileišis panorą, ar tam norui buvo kitų sumetimų, parduoti savo tiltų dalims gaminti fabriką Vilniuje, tada Poltavos g. 55, prie prekinės gelžinkelio stoties.

Berods 1910 m. ir įsisteigė Vilniaus ūkio mašinų fabrikas, B-vė Vilija su a. a. (aprežta atsakomybe). Tas reiškia, kad B-vės nariai buvo dviejų rūšių — pilni ir nepilni. Pirmieji atsakingi už B-vės reikalus ne tik savo įnašais, bet ir visu savo turtu, kur jis bebūtų. Nepilnieji nariai — atsakingi tik savo įnašais ir patikę pirmiesiems savo įnašus naudoti Vilijos įmonės reikams.

Pilnieji Vilijos B-vės nariai ir pilni jos valdytojai buvo šie asmenys: inž. P. Vileišis, agr. J. Smilgevičius, Dr. J. Stankus, finansistas A. Petraitis, inž. J. Mašiotas ir teisininkas J. Jasaitis. Vyriausiu B-vės direktorium buvo pakviestas A. Vosylius, gabus žmogus, mokąs logiškai protauti ir drąsus veiksmams. B-vės Vilijos pirmininkas buvo J. Smilgevičius, kilimo iš Užvenčio, buvęs Alfa-Nobel Varšuvos skyriaus vyr. direktorius.

Tuodu drąsuoliai, perėmę iš inž. P. Vileišio fabriką, jį pritaikė ir pradėjo gaminti žemės ūkio įrankius: divagius, vienvagių plūgus, kauptikus, visokios rūšies akėčias ir kitokių smulkesnių įrankius. Šalia gamybos buvo organizuota platinio maisto žemės ūkio mašinų, garo ir vidaus degimo variklių, pienininkystės reikmenų prekyba ir t.t. Neblogai veikė ir mineralinių trąšų prekyba bei daržovių sėklos.

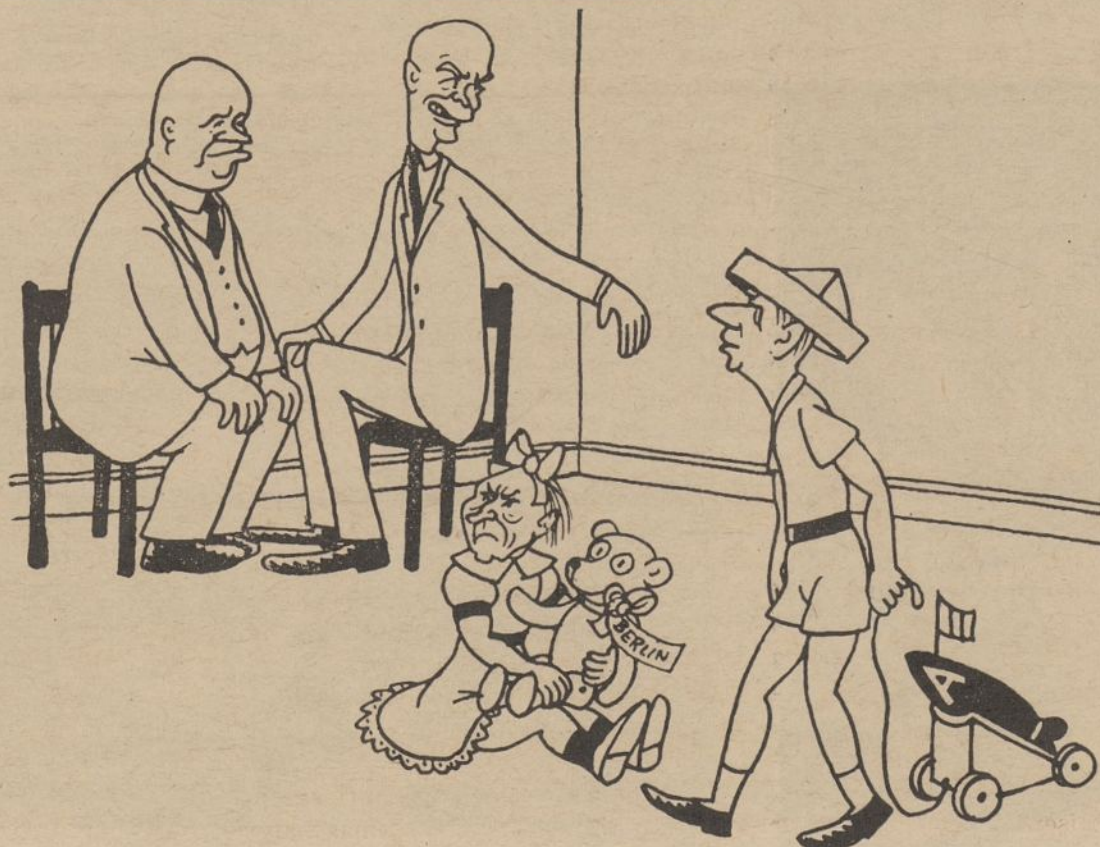
(Nukelta į 3 psl.)

Chruščiovas...

(Atkelta iš 1 psl.)

pripažįstant status quo, jau visai palaidojant užmirštiną pavergtąsias Rytų Europos valstybes. Toliau, prieš pasiekiant tokią taiką, "misteris Crook-chev" nori pašalinti "Antrojo Pasaulinio karo liekanas", t.y. palaipsniui pasiimti Vak. Berlyną ir formalizuoti Vokietijos padalinimą separatinėmis sutartimis. To pasėkoje būtų suardyta NATO gynybos sistema.

Trumpai, iš Chruščiovo pasakytinės kalbos aiškėja, kad jo "taikos planu" siekiama suskaldyti Vakarų draugystę ir nutiesiti kelią naujiems bolševikinės agresijos veiksmams.

...ir dabar, vaikai, eikit žaisti kitur: mes turime rimtai pakalbėti!

Atsakymas Dirvai

Sveikinu Dirvos leidėjus, kurie, atsisagstę žiponus, prakaitu garuojančiomis kaktomis, būriuoją laikraštį iš partinio zovulko į plačiąją lietuvių visuomenę.

Šiandienė Dirva naujomis minitėmis, kita dvasia bręsta. Kaip begalvotumėm apie tautininkus, tačiau reikia pripažinti, kad jų Dirva toli užpakalyje, ilgoje uodegoje, paliko visą kitą lietuviškąją spaudą. Trisavaitinė Dirvos laida skaityti mėgstančiam lietuviui būtų lyg keptas karvelis...

Šiame laiške noriu paliesti kai kuriuos Dirvos anketos klausimus, ypač tuos, kurie man įdomesni, kurie labiau rūpi.

ATKARPA: Ši laikraščio "pasiterblė" ne tik reikalinga, bet ir būtina. Atkarpa turėtų būti parinkti ne ilgai, čiaudulį, kaip tabaka, sukelią romanai, bet trumpai, nuotaikingai, rimtų rašytojų kūrybos gabaliukai. Nevengti vertimų, nes lietuvis skaitytojas, mano nuomone, prauugo visa galva lietuvių rašytojų.

FOTOGRAFIJA: Nuotraukos, kurias šiandien randame Dirvoje, daugumoje mėgėjiškai žalios, "numuštos" be skonio ir supratimo. Laikraštyje pirmąją, taip vadinamą, pozuojanti nuotrauka, tačiau senoviškame, sakytai, švento Mataušo atlaidų stiliuje...

Kol kas įdomiausias nuotraukos buvo iš prof. Ign. Končiaus drožinių rinkinio. Nesu joks "kryžiolas", tačiau anų drožinių nuotraukose buvo kūrybinės dvasios, intereso, pasakojimo... Ateityje Dirva turėtų paruošti eilę straipsnių: kaip ir ką fotografuoti laikraščiu.

KARKATŪRA IRSARŽAS: Norint padaryti laikraštį įdomesnį - karikatūra neišvengiama, ji tiesiog būtina, prakeikta reikalinga. Šiam darbui reikia gabių, ne su vištos koja, dailininkų. Bet tai jau pačios Dirvos reikalas.

POLEMIKA: Šalia rimtų lietuviškų atsidūsėjimų, šalia karo nuotykių aprašymų, būtų neblogai, "užviršijimui", truputiukas polemikos. Ją be galo mėgstu, kaip baltuosius žirnius. Žmonės, kurie baidosi polemikos, man rodos, bodisi ir vynu, ir tar-naite.

PRENUMERATA: Kartais, atrodo, geriau duot nosį nuskelti plūgo norą, negu ištraukti dolerį iš bumašniko. Amerikon atidūmėm ne laikraščių skaityti, ne melstis. Sekmadieniai taip pat tik per bosų prievartą užlaikomi... Tačiau, kaip bedurnavotum, Dirva nuo Naujų Metų

DIRVAI AUKOJO

Pratęsiant prenumeratą Dirvą aukomis parėmė:

Korsakas R., Clev.\$2.00
Navickas L., Cleveland 2.00
Puzinas P. Dr., Phila. 2.00
Povilaitis J., Omaha .. 1.00
Užemis Br., Rochester 2.00
Kleinaitis M.
Waterbury 1.00
Leimonas J., Chicago 2.00
Daunorienė J., Chicago 2.00
Zilėnas K.,
Melrose Park 2.00
Cirkelis T., Woodhaven 1.00
Malskis J., Cleveland 2.00
Broga A., Kitchener 2.00
Malinauskas S., Detroit 2.00
Zomer A., Binghamton 8.00
Biskis K., Downers10.00
Misevičius J.,
Baltimore 1.00
Montvidas J.
Waterbury 2.00
Cicėnas K., Chicago 2.00
Sylvester A.,
New Britain 1.00
Stundžia K.,
St. Catharines 2.00
Knystautas M.,
Danbury 1.00
Rukuiža A., Berwyn 2.00
Maslauskas Vl., Clev. 2.00

Ačiū visiems už atsiųstas aukas.

turėtų "lupti" 12 dol.

Atskiras Dirvos numeris turėtų būti nemažesnis, kaip 8 psl. J. Sss, Chicago

Red. pastaba. Pradėjo plaukti atsakymai į mūsų paskelbtą anketą. Jų ateina gana įdomių, originalių, nemaža: naujų minčių iškeliančių. Štai čia su vienu tokiu atsakymu skaitytojus ir supažindiname.

TURĖS LIKTI GIMNAZISTIŠKO LYGIO...

"Vienybės" paskutiname numeryje Akademikai Skautai dviejuose straipsniuose aiškina, kodėl jų skyrius "Vienybėje" yra ir turės likti gimnazistiško lygio.

A. St., New York

KAM KLAIDINTI?

Gegužės mėn. "Lietuvių Dienos" yra aprašymas - "Laisvės Varpo penkmetis". Pats aprašymas kuklus, kuriame nesimato jau pas mus įprastų kokių pagiežių, čia nėra ir paminėta buvę ir esą nesklaidumai. Tik viena neaišku, kodėl nuotraukomis klaidinama visuomenė. Tos nuotraukos yra ne iš penkmečio banketo, bet iš praeitų metų. P.P., Boston

SO. BOSTONO LIETUVIŲ PILIEČIŲ DRAUGIJOS VIS NEAIŠKUMAI

Šių metų Dirvos 17 Nr. buvo rašyta apie So. Bostono Lietuvių Piliečių Draugijos keistenybes. Vasario 19 d. susirinkime, valdybos siūlymu, turėjo būti prvesta, kad į Draugiją būtų ir ne lietuviai priimami nariais. Toks siūlymas neprašė.

Kovo 19 d. susirinkime, valdybos nutarimu, jau pradėta varžyti ir lietuvių priėmimas į Draugiją, būtinai reikalaujant pilietybės ar pirmųjų popierių pristatymo. Keista, kad valdyba nežino, jog dabar pirmųjų popierių niekas nebereikalauja. Jie išduodami tik būtinam tarnybiniam reikalui esant. Vienok p. A. Chaplik tuo reikalu net kalbėti nedavė.

Ir dar vienas reikalas. Jau keliais atvejais buvo nutarta remontuoti Draugijos namų 3 - jį aukštą, gi birželio 18 d. susirinkime valdyba vėl kėlė to remonto atšaukimą ir siūlė remontuoti 1 ir II aukštą. Balsavimuose tas pats p. A. Chaplik nesiėmė tvarkos.

Klubas, mano žiniomis, banke turi apie \$100,000, bet bendrus reikalus labai keistai tvarko ir atidėlioja. O kai ką remontuoja, tai iš varžytinių neatiduoda.

P.P., Boston

NENORI, KAD DIRVA DAŽNAU EITŲ

Paskutiniam "Dirvos" numeryje skaičiau, kad "Dirva" eis tris kartus per savaitę. Tas labai gerai artimiems skaitytojams. Toliau gyvenantiems gana, kada eina vieną kartą savaitėje.

Jei jūs galite siuntinėti vieną kartą savaitėje su atitinkamu mokesčiu, tai aš lieku su jums. Tačiau jei bus tik viena laida, kuri eis 3 kartus savaitėje, tai prašau mane išbraukti.

T.Š., Portsmouth, Va.

"Dirvos" skaitytojas J. Montvidas, iš Waterbury, rašo: "Dirvą skaitau su malonumu. Ypač po persitvarkymo, kada labai pagyvinot ir papuošėt gražiomis nuotraukomis".

"Dirvos" skaitytojas J. Misevičius, iš Baltimorės, rašo: "Norėčiau, kad 'Dirva' daugiau dėtų žinių iš pavergtos Lietuvos. Šiaip, visais atžvilgiais 'Dirva' puikus laikraštis. Linkiu ją visiems skaityti o leidėjams gero pasisekimo".

KĄ GALI NUVEIKTI KELI STUDENTAI

Iš lietuvių studentų veiklos N. Zelandijoje

Laisvame pasaulyje mokslus einančių lietuvių studentų gyvenimas nesiriboja vien tik studijomis. Studentai, kurių gyvenimas ribojasi vien tik mokslo, praranda tikrąją studento savoką ar jos neišvysto iki aukščiausio taško. Lietuviai studentai apsibrėžti išimtinai studijomis, neįsijungiant ar sąmoningai nusiisukant nuo mūsų tautinių ir

socialinių reikalų, yra per daug egoistiška ir šiuometu tiesiog išdavikiška.

Šių minčių vedami Aucklando Universitete studijaujantieji lietuviai studentai jau kelinti metai kelia Lietuvos ir jos žmonių reikalus studentų ir akademinio personalo tarpe. Šis reiškinys nėra lengvas, nes lietuvių skaičius šiame universitete iki šiol dar nepasiekė 4. Vienok įdėtas darbas ir meilė savam kraštui nugali sunkumus ir yra pasiekama apčiuopiamų vaisių.

Paskutinis lietuvių pasireiškimas yra jungtinis, atliktas kartu su latvių studentais, kurių čia yra penki. Tarptautinio Studentų Klubo prieglobstyje lietuviai ir latviai studentai liepos 17 — 25 d. surengė "Lietuvių latvių savaitę", kuri praėjo dideliu pasisekimu.

Pagrindinėje universiteto bibliotekoje buvo paruošta nedidoka, bet dėmesio ir entuziazmo sukėlusio parodėlė. Iliustruotos lietuviškos, latviškos knygos, mokslo, meno veikalai, medžio, odos išdirbiniai, gintaras, senoviškos monetos, nepriklausomybės pašto ženklai, pinigai ir audiniai sudarė jos spalvingą turinį. Atskirai buvo išstatyti lietuvių dailininkų grafikos darbai, tai V. Rato, H. Šalkausko, A. Vaičiūno ir T. Zikaro kūriniai.

Vyriausias bibliotekininkas pareiškė, kad jam didelė garbė turėti šį lietuvių dailininkų rinkinį ir sutiko palikti jį dar vienai savaitei. Iki šiol bibliotekoje nėra buvę, meno parodų.

Liepos 21 d. universitete įvyko Lietuvių-latvių vakaras. Liaudies dainos, šokiai, nejudamų vaizdų filma apie Lietuvą ir G. Procuto sakytą kalbą — Lietuva-Latvija amžių bėgyje, ir vėliau paruošta tautinių valgių vakarienė (kuriai vis dar mini studentai), sudarė vakaro programą. Gausią ir puikią vakarienę paruošė E. Liutikienė, A. Procutienė, B. Grigaliūnienė, Cibulskienė ir dvi latvės moterys. Tautiniams šokiams ir dainavimui taip pat prisireikė merginų tautos, kurių universitete, deja, nėra. N. Liutikaitė, A. Žiginskaitė, D. Niperaite ir D. Pečiulaitytė padėjo lietuviams "nustebinti" Azijos, Ramiojo Vandenyno salų ir Zelandijos studentus. Arch. V. Procuta specialiai atvyko iš gretimo miesto sustiprinti universitete esančių lietuvių J. Cibulskio, V. Grigaliūno ir G. Procuto gretas.

Svetimšaliai studentai stebėjosi, kad saujelė lietuvių ir latvių įstengė surengti tokį įspūdingą vakarą ir negailėjo sveikinimų bei komplimentų.

G. P.

Amerikiečiai studentai ant laivo dėnio šoka lietuvišką tautinį šokį "Malūna"...

Nežinomas lietuvių ambasadorius...

The New York Times Magazine liepos 19 d. įsidėjo šią nuotrauką pažymėdamas, kad amerikiečiai studentai praleido "keletą įtemptų valandų" lietuvių tautinį šokį ruošdami tarptautiniam šokių ir dainų festivaliui.

Labiau įsigilinus pasisekė sužinoti ir tos nuotraukos kilmę, būtent:

Neseniai į Europą išplaukė Amerikos studentų ekskursinis Italijos laivas, kuriuo tarp 1200 akademikų jaunuolių, vyko ir du lietuviai.

viens kito nepažindami. Vienam iš jų laive stebint įvairius jaunimo pasirodymus, nepaprastai maloniam nustebeimui, teko išgirsti programos pranešėją, jog dabar bus lietuvių tautinis šokis "Malūna". Iš kur, kaip, kas? ... kilo džiaugsmingi klausimai.

Po šokio paaiškėjo, jog tas Lietuvos vardo ambasadorius buvo tuo pačiu laivu plaukęs, čia gimęs lietuvis studentas iš Philadelphijos, kuris buvo dalyvavęs lietuvių tautinių šokėjų grupėje ir, čia paskubomis svetim-

tausių būrelį išmokė reprezentuoti mūsų vardą. Gi antroji studentė iš New Yorko.

Kartu plaukė ir beveik visų didžiųjų Amerikos ir Kanados laikraščių korespondentai, fotografai, kurie visą laivo gyvenimą stebėjo, aprašė ir fotografavo. Taip Lietuvos vardas su nuotraukomis bei aprašymais iš laivo gyvenimo, ne kokio įgaliotinio, o ilinio lietuvių pastangomis, pateko į milijoninio tiražo laisvąją spaudą. Gaila, jo pavardė pamiršta įrašyti.

MŪSŲ KEPŠININKAI LAIMI...

(Atkelta iš 1 psl.)

Taip praėjo mūsų keturių dienų Urugvajuje. Sunku buvo skirtis su lietuvišiais, kurie mus taip pamilo. Jie buvo laimingi, nes, jų žodžiais, mes iškėlėme lietuvių vardą ir jiems suteikėme daug garbės. Atsisveikinant aerodrome, daugelio akys žibėjo ašaros. Mūsų išlydėti buvo atvykęs Lietuvos įgal. Ministras P. Graužinis su visu štabu ir gausybė Urugvajaus lietuvių. Jų nuotaikas gal geriausiai išreiškė mano ngirsti žodžiai, jau lipant į lėktuvą: "Geriau būtumėte neatvažiavę, nes dabar, atsisiskiriant, skausmas plėšo mūsų širdis, o susigyvenome, lyg būtumėte čia dešimt-

tį metų praleidę". Tačiau tuos žodžius jau nustelbė garsūs sutartiniai lietuvių šūkiai: LIETUVA-LIETUVA-LIETUVA! Ir mes lipome į lėktuvą su sunkiomis širdimis, nes palikome brangius tautiečius, kurie tiek daug nuoširdumo parodė.

Baigdamas noriu pastebėti, kad net lietuvių komunistai per savo radiją be komentarų paskelbė faktą, kad mes atvykome, ir mus pasveikino. O Urugvajaus komunistų laikraštis po laimėjimo paskelbė rungtynių duomenis.

Jau dabar vežamės 6 didelės sidabro taures. Tikimės, kad jų skaičius dar padidės.

Vyt. Jaunius

Aucklando, N. Zelandijoje, lietuviai studentai su Azijos tautų studentais, pasirodę pavaizduoti sovietų skelbiamą lygybę metinėje eisenoje miesto gatvėmis.

R. SPALIS

(5)

Statinaite

IŠTRAUKA IŠ NAUJAI PARUOŠTOS
KNYGOS "ALMA MATER"

— Kol kariaujama su suomiais, rusai nesi-
ryš atidaryti naujo fronto.

— O kaip su suomiais, ką sako paskutini-
nieji komunikatai?

— Vietoje. Rusų desperatiškos pastangos
neduoda vaisių vėl atmušti. Kruvinai ir sunkūs
nuostoliai, o žiema ten jau įsibėgėjusi, pusė
ruskių iššals.

— O kaip dėl tos sumanytos pabaltiečių
brigados?

— Savanorių netrūktų, bet, matai, su ru-
sais turime draugiškumo sutartį pasirašę. Mū-
sų vyriausybė jokių būdu nelaužys tos sutar-
ties. Sužinoję apie tokius savanorius, visus su-
varytų į kalėjimą.

— Nebent slaptai.

— Taip, tai taip, bet, anot mano tėvo, ne-
trukus tokie savanoriai bus reikalingi tėvyneje,
— liūdnai prasišaukė Alėjūnas.

Draugai susižvalgė. Slogutis suspaudė šir-
dis. Klausėsi dūkstančio vėjo, už lango girdėjo
balsus.

— Jie ten dar nemiega.

— Darbo turi, matyt, daug žmonių lau-
kiama.

Nukrypo kalba, žiovulus kankino vis la-
biau. Tylos pertraukos darėsi ilgesnės. Noreiša
užgesino lempą, išsitiesė, pasitaisė, bet nemerkė
akių.

— Man atėjo mintis į galvą, — lyg akmuo

į vandenį, ramybę sudrumstė Petras.

— Jei protinga, sakyk, — paragino Kę-
sutis.

— Tai spręskit patys. Mes kalbėjome ilgo-
kai apie karą, politiką, draugus, bet nieko ne-
pasakėme apie save.

Alėjūnas prasijuokė.

— Technikos fakultete dažnai susiduriu su
vienu studentu. Toks, kad ir uniformoje, bet
šiaudais ir šienų kvepia. Šiaip puikus vyras,
bet kiek savotiškas. Nepasakytum, kad jam ko
trūksta, ar per daug duota, bet skiriasi nuo
kitų ir baigta. Kartą prie aluio aš jį juokais
paklausiau. Gulėjai tu kada su moterimi ar ne?
Ir jis kad pasiūšauš, kad susuks man panosėn
kelmo didumo špygą, šaukdamas: va, nori ži-
noti!

Visi trys juokėsi, krutindami lovas.

— Doras vyras, tik klausimas nevisai, —
nutarė Noreiša.

— Ne tiek gal doras, kiek kuklus, — pa-
taisė Ruseckas. — Vienas pabučiavęs į skruostą
arba net ir to malonumo neturėjęs — vežimus
priskaldo, kitas ir pasakotinę dalyką nutyli.

— Laikas miegoti, — paragino Noreiša,
sukdamasis ant šono.

— Neskubėk, Kęstuti, tamsoje pats laikas
pakalbėti apie save, tamsoje rodomų špygų ne-
matytumėm.

Vėl visi prasijuokė.

— Jei jau pasakoti apie save, tai tik die-
nos metu, kitaip akys neišduos melo.

— O jeigu nėra dėl ko akių nuleidžia?

— Labąnakt.

Kad ir kaip stengtasi neprižadinti svečių,
bet namų ruošia, darbininkų skubėjimas baigti
daržinę visus sukėlė ant kojų.

Alėjūnas, padėjęs kėlnes po pūkine, dabar

kraptė galvą, matydamas tvirtą liniją neįpras-
toje vietoje.

— Negi tas vienas stikliukas taip nugirdė
mane?

— Nieko, žiūrės į kepurę, ne į kėlnes.

Svečiams išėjus iš savo kambario, juos pa-
sitiko pati šeimininkė su dukra. Paberžienė,
susipažinusi su dviem likusiais, kiek pajauka-
vusi, dingo virtuvėje, palikdama rūpestį dukrai.

— Gavę labai gerus ir gausius pusryčius,
iki vakaro būsite laisvi. Skubėkite naudotis ta
laisve, tęskite savo suvažiavimą, nes vėliau ne-
bebus laiko. Atvažiuoja tėvelis, bus daugiau
svečių, taigi nesitrukdykite nors dabar.

— O pati nesėsi prie stalo?

— Penktą atsikėlus, gal nebelaukiau, —
rodė savo perlinius dantis. — Na, eikit į val-
gomąjį, imkit, ko širdis trokšta, pati paruošiau
jums pusryčius. Stengiausi įtikti, matysite. Iki
pasimatymo.

Vėju nusisukusi, dingo duryse, prisimini-
mui palikdama žavų šypsnį.

Jaunuoliai nuskubėjo į valgomąjį, kur,
žvilgtelėję į stalą, stabtelėjo.

— Pasninkas, — taikingai priminė Noreiša.

— Badu gal nemirsim, — pridėjo Ruseckas.

— Būčiau atsivežęs iš namų, — murmtelė-
jo Alėjūnas.

— Dykam arkliai į dantis nežiūrima, prie
darbo vyrai.

— Gerai dar, kad cukraus yra, su duona
bus galima valgyti, — sutaisė rimtus veidus,
juokavo, kramtydami juodą duoną.

— Noreišai tinka čia, — pakėlė galvą Alė-
jūnas, — korporacijos ideologija derinasi prie
šio vaišingo stalo, bet kam Petras turi kentėti
— man neaišku. Ko gero, jį dar išmes iš korp-
racijos už tokį sąžiningą pasninkavimą.

— Nesigirsiu, nemanyki.

(Bus daugiau)

Akimirksnių kronikos

Bronys Raila

Frankaitė ir Šimaitė

Kai prieš 11 metų atvykau į Los Angeles ir apsigyvenau "pačiame Hollywoode", laikai buvo sunkūs. Reikėjo ieškotis kokio darbo, bet nei gero, nei prasto vis negavau. Tada keistomis aplinkybėmis buvau supažindintas su vienu stambios Beverly Hills maisto ir kitų reikmenų firmos atstovu, kuris tomis prekėmis aprūpindavo didžiojo laikraščio leidėjo Hearsto dvarą. Ten tada šeimininke ir maisto užpirkėja tarnavo man pažįstama Amerikos lietuvė, kuri už mano patarnavimus jos giminėms imigracijos dokumentų sutvarkymo srityje maloniai stengėsi atsiųgti, padėdama man ieškotis darbo. "Papasysiu tą žydą, kad jis tau rastų darbo. Jis bus suinteresuotas, nes žino, kad maistą ar kitus reikmenis Hearsto dvarui galiu užsakyti ne tik per jį, bet ir per kitos firmos agentą"...

Ir iš tikrųjų, agentas pasirodė didžiai paslaugus, turįs plačių santykių (žinoma komercinių) su Hollywoodo filmų ir televizijos įstaigomis, labai judrus, meniškų palinkimų žydas. "I have an idea", pradėjo jis, "and another idea"... - bėrė jis pasiūlymus iš pilno savo idėjų maišo. Šeimininkė jau buvo jį apšvietusi apie mano "background", tai jis ir pradėjo man piešti galimybes, saldesnes už geriausio medaus korį. Laikraščio reporteriu, radijo žinių komentatoriumi, filmų studijų konsultantu "europiniams reikalams", kabareto dainininku, televizijos skriptų rašytoju ir t.t.

Liūdnai prisipažinęs, kad kai kurioms iš tų profesijų nesu pakankamai pasiruošęs, o kitų negalėčiau atlikti dėl dar per silpno anglų kalbos mokėjimo, ir kad nesijausčiau pažemintas kokiu prastesniu darbu, dar mėginau išgelbėti savo prestižą nors vienu teigiamu atsakymu: - na, galėčiau pamėginti su televizijos "skriptais", pavyzdžiui, kaip Lietuvoje naciai žudė žydus. Ta sritis dar neišnaudota, galėčiau sukombinuoti labai dramatiškų ir įdomių istorijų...

- No, no! - sušuko meniškų palinkimų maisto prekių bendrovės agentas. - Tokios istorijos per daug liūdnos, per skaudžios, niekas nenorės žiūrėti. No business!

★

Vėliau daug kartų teko apie tai galvoti, ir bent man klausimas vis pasiliko neišskus: kodėl Europos žydų išžudymo dramatiškiausios istorijos, palyginti, taip negausiai tevaizduojamos televizijoje, filmuose ar beletristikoje? Ar tai dėl to, kad tai liūdnos, žiaurios ir nemaloningos istorijos? Kodėl šios pramonės savininkai ir vadovai, daugiausia žydų tikybos Hollywoodo magnatai, anuomet ir ligi šiol kažkaip vengia tu temų, parodo tik iškarpas, o ne visoje tos milžiniškos

kos tragedijos platybėje, kai tuo tarpu jie visai nesibaido eilės, kitų šiurkščiausių temų ir noriai gamina gangsterių ir visokių "horror" filmus? Juk gerai žinoma žydų solidarumą: tegu tik kas nuskriaudžia žydą pietų pusrutulyje, tai tuoj atsilieps kiti žydai šiaurės pusrutulyje ir visame pasaulyje. Kodėl dabar, pačiu didžiausiu ir blauriausiu skriaudos atveju, - no business?

Vėliau vienas juokdarys man aiškino: - suprantama kodėl... Žydai nenori tokių istorijų vaizdingai rodyti, kad ir kitose tautose neatsirastų pagundos pasielgti su jais taip, kaip padarė naciai...

Ona Šimaitė pro nacių sargybinių išveda žydus iš Vilniaus geto... Taip "Pageant" dailininkas pavaizduoja įdėtą stripsnį apie jos darbus ir gyvenimą.

Ar toks aiškinimas yra tik pokštas, ar jame glūdi ir dalis teisybės, - prisiminiau jį, išėjęs iš teatro, kur buvo rodomas "Diary of Anne Frank" filmas. Per pastarus kelerius metus tai vienas iš populiariausių scenos veikalų Europoje ir Amerikoje, iš kurio Hollywoodas neseniai padarė to paties vardo filmą. Jis paruoštas pagal Olandijoje išlikusį Vokietijos žydaitės Onos Frankaitės dienoraštį, surastą Frankų ir dar vienos žydų šeimos slėptuvėje, karui pasibaigus, kai visi slėptuvės dalyviai, išskyrus Frankaitės tėvą, buvo išžudyti nacių konclageriuose.

Filmas visai gerai pastatytas, įmantriai surežisuotas, gana neblogai artistų suvaldintas, ypač Frankaitės vaidmenį atlikusios

jaunos amerikiečių aktorės Milie Perkins, tarp kitko, ne žydaitės. Bet, kaip Hollywoodo spauda prasitaria, filmas, nors lankomas, neturi laukto pasisekimo ir nesiskubina su pelnu sugrąžinti į jį investuotus milijonus.

Onutės Frankaitės dienoraštis - visdėlto yra jaudinantis 20 amžiaus žmogiškosios tragedijos dokumentas, iš kurio režisierius ir dramaturgai gabiai išsunkė visą jame glūdinčios gražios pozicijos, rūščiausio tragiškumo, žmogiškosios didybės ir mizerijos, ir net humoro apstumą, ir net taip sunkiai šiais laikais bepatikėtina išpažinimo viltį, kad

knygas "surinkti", o iš tikrųjų ji nešiodavo badaujančiams žydams maisto, perdavinėdavo laiškų, išgabendavo žydų vaikus į lietuvių namus, kurie sutiko juos slėpti ir globoti, organizuodavo žydų pabėgimus iš geto ir net, poeto K. Borutos talkinama, išmugeliuodavo į getą revolverių ir šaudmenų...

Už tat ji daugiau nei per du metus tikrai rizikavo savo galva. Vilniaus Gestapo sekliai ją įtarė, pagaliau 1944 m. vasarą suėmė ir pasmerkė nužudyti. Friedmano liudijimu, užsistočius Vilniaus universiteto profesūrai ir papirkus vieną aukštą Gestapo viršininką, mirties bausmė buvo pakeista, ir Ona Šimaitė buvo išvežta į Dachau koncentracijos stovyklą Vokietijoje, o kiek vėliau perkelta į panašų lagerį Prancūzijoje (kiek girdėjau, kažkur Lyono apylinkėse), iš kur karui pasibaigus, išėjo vos gyva, išbadėjusi, ilgų kankynių palaužta sveikata.

Kiek pasigydydusi ligoninėje, Šimaitė nesutiko grįžti bolševikų okupuotą tėvynę, pasilikusi Prancūzijoje ir gavo indų plovėjos darbą mažame restorane. Tik tada apie jos skaudų likimą sužinojo kankinys jos išgelbėtieji žydai ir taip pat Lietuvos žydų sąjunga Amerikoje, kurių tarpe jos vardas jau buvo tapęs legenda. Sidrė jai pagalbą bet ji atsisakė, kol tikėjo galėsianti pati savo darbą išsilaikyti. Nustojusi indų plovėjos vietos restorane, jį išvyko į Paryžių, gavo darbą skalbykloje, vėliau lėlių siuvykloje ir pagaliau knygyne. Būtu čia gal ir pasilikusi, bet jos išgelbėtieji žydai ir jų giminės nesiliovė kvieisti persikelti į Izraelį. Jų vadinamoji "brangi motinėle" Šimaitė 1953 m. pavasarį ten išvyko, apsigyveno Petah Tikvah vietovėje, savo "vaikų" apilinkoje. Izraelio vyriausybė jai paskyrė kuklią pensiją.

"Ir čia ji dabar gyvena, - rašo pabaigoje Friedmanas - moteris kaimietišku veidu, per galvos vidurį perskirtais pražilais plaukais, rašydama straipsnius ir atsiminimus, - Anna Šimaitė, kuri šturmavo Vilniaus geto sienas, nešiojo ginklus rezistentams ir gėles grožio ištroškusioms sieloms paguosti..."

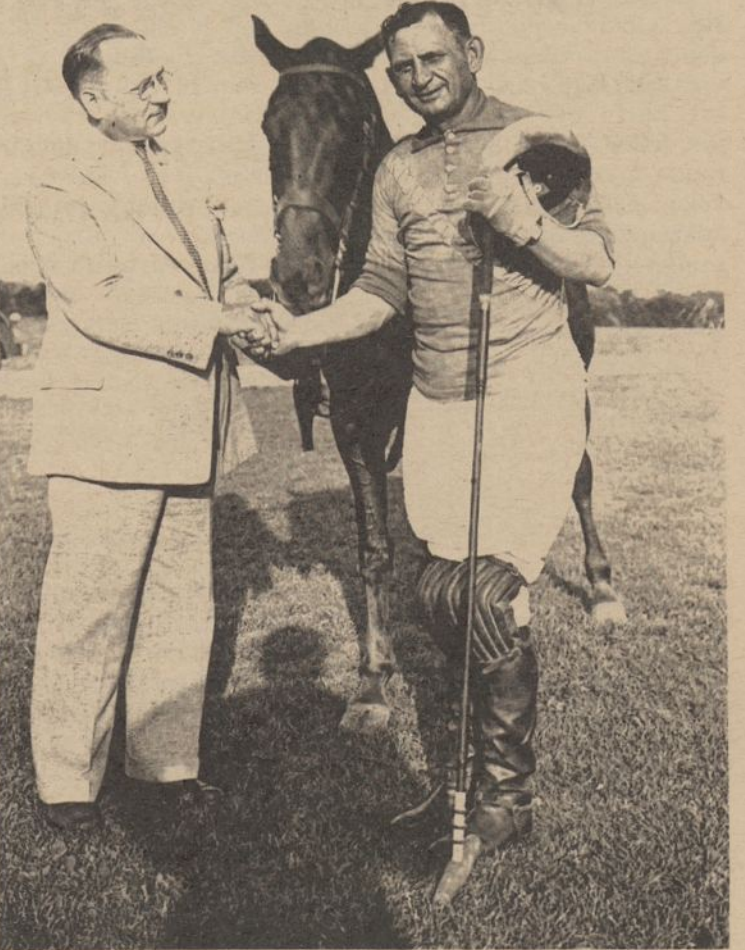
★

Gal būsiu atsilikęs ar ką praleidęs ar neužtikęs paskaityti, bet, kiek esu turėjęs progos peržvelgti kankinių Lietuvos žydų atsiminimus apie Kauno ir Vilniaus getus nacių okupacijos laikais, ten būdavo juntama, tarp kitko, kažkokia priekaitų ir kaltinimų gaida lietuvių tautai už žydų likimą. Lyg tarsi ne naciai juos šaudė ir degino, bet lietuviai. Ir dabar privačiai dar nekartą tenka nugirsti kažkokio šalčio persunkti žydų jausmai Lietuvos adresu. Ir kiek visi žinome, berods, tik labai retas lietuviškas žydas kiek aktyviau dar sielojasi ar ką dirba Lietuvos išlaisvinimo labui.

Taip, Europos žydų tragedija plintančio ir siautėjančio hitlerizmo gaidynėje buvo pasiekusi pasibaisėtinų mastų. Ir nedaug jiems tebuvo pasirinkimų, gi Baltijos valstybėse tik du: arba Hitleris, arba Stalinas. Nors mes būtume labiau norėję trečio pasirinkimo, - kad tų kraštų žydai sujungtų savo likimus ir meilę su idealais tautų, su kuriomis jie per šimtmečius gyveno, - ne paslaptis, kad didelė jų dauguma per vienašališkai išsigelbėjimo viltį buvo įžiūrėjusi Stalino komunizme. Be abejo, dėl to atsirado gilesnių plyšių tarp Baltijos kraštų tautų ir jų žydų, būta vėliau keršto, išsišokimų ir pabūdimo aktų. Šiandien nerasi dorą lietuvio, kuris didžiūtušis tomis siaubo gaidynės tamslomis pusėmis. Bet iš Lietuvos žydai neturėtų pamiršti, buvę ne tik aukomis, bet ir kaidada davę rimtų priežasčių sugriauti jiems lietuvių tautos patikėjimą. Tik tada išryškės objektyvi tiesa ir susipratimas, kai visas aplinkybes atsiminsime.

Ir štai Ona Šimaitė, - ir ne ji viena, toli gražu ne viena, tik gal kitų neperviršyta pasiaukojimo ir žmoniškumo didybė, neprilygstama narsumo, ir kančios, ir meilės įtampa žmogaus žmogui. Ji galėtų būti ir ji yra vienas iš pačių iškalbingiausių simbolių ne tik Lietuvoje, bet ir visoje Europoje, ir visame pasaulyje, kad žydai juodžiausio-

Senuosius veikėjus prisimenant

Jonas Brenza (dešinėje) buvo ne tik gabus bankininkas, bet ir didelis polo ir golfo žaidėjas. Nuotraukoje adv. J. Bagdžiūnas - Borden sveikina J. Brenzą laimėjus polo.

Bankininkų Brenzų dinastija...

Kas iš senųjų lietuvių nepažinojo Chicagoje Jono Brenzos ir jo valdomo Metropolitan State Banko, kuris net per didžiausią depresiją 1929 metais išliko neužsidaręs.

Jonas Brenza, nežiūrint, kad buvo baigęs teisės mokslus, pasirinko bankininko profesiją, kaip pelningesnę. Būdamas finansiškai stipresnis už kitus, jis daug paremdavo lietuviškąją veiklą. Deja, į pabaigą Brenza pradėjo nuo lietuvių šalinis, banko interesai reikala-

kams, jis net priklausė jų organizacijoms ir namuose kalbėdavęs lenkiškai.

Antano Olio prikalbintas, jis sutiko kandidatuoti apskrčio išdininko vietai ir didele balsų persvara buvo išrinktas. Tačiau ėmėsis sąžiningai tvarkyti miesto finansinius reikalus, jis susilaukė daug priešių iš tų, kurie mito miesto pinigais, bet nenorėjo dirbti. Rūpesčiai, o vėliau ir liga, atgrasė Brenzą nuo "politinės duonos": baigęs kadenciją, jis griežtai atsisakė kandidatuoti į kitą postą, ir vieną 1955 metų rytą jis mirė nuo širdies smūgio.

Po metų mirė jo brolis Julius ir sesuo Marija, o praeitais metais, su Dr. Silvestro Brenzos mirtimi, pasibaigė "bankininkų Brenzų dinastija". Banko akcijos perėjo į kitataučių rankas.

Brenzai buvo turtingi, jų turtas buvo skaičiuojamas milijonais, bet lietuviškoms institucijoms, Lietuvos laisvinimui jie nepalikę nė cento.

Tikrumoje jie skaitė save lietuviais. Ypač Jonas Brenza jaunystėje daug dirbo tarp lietuvių. Būdamas finansiškai stipresnis, jis paremdavo pinigais ne vieną sumanyką, kuris kėlė Lietuvos vardą. Jis aktyviai prisidėjo darbu ir pinigais, kai 1935 m. buvo organizuojama lietuvių sportininkų kelionė į Lietuvą. Deja, pradėjus plaukiooti "plačiuose vandenyse", jo ryšiai su lietuviais palengva silpnėjo.

Šiandien tarp senųjų lietuvių yra daug tokių, kaip Brenza, kurie iš lietuviškosios veiklos išsiskiria, nutolsta ir būna užmiršami, arba patys užmiršta Lietuvą ir vėliau, kai miršta, jų sukrautu turtu pasinaudoja kitataučiai...

(jb)

Solistė Lionė Jodis - Mathews, su Rūtos chorų įdainavusi 16 dainų, kurios išleistos atskiru albumu "Dainos iš Lietuvos".

Įsigykite "Dainas iš Lietuvos"

Lionė Jodis-Mathews įdainavo eilę populiarių lietuviškų dainų, kurios dar niekad nebuvo įdainuotos į plokšteles. Tos dainos, įdainuotos su Rūtos chorų, palydint muzikos instrumentams, sudaro atskirą albumą. Albumas pavadintas "Dainos iš Lietuvos". Jame yra 16 dainų.

Išleido REQUEST RECORDS, Inc. Galima gauti šiuo adresu: 443 West 49 St., New York 19, N. Y.

Kaina už Hi-Fi \$4.98, Stereo \$5.98. Pasiuntimas ir apdrauda įskaityta. Perkant didesniais kiekiais duodama nuolaida.

Jų nuotyčiai dar nesibaigė

Hitleris jai atsakė "Ne!"

Amerikos ambasadoriaus duktė nuostabiausia sovietų šnipė. - Jos karjera buvo nuspręsta sentimentalus pasimatymo metu su Hitleriu...

Per dvidešimt penkerius metus viena šnipė nedavė ramybės Amerikos žvalgybai. Ji vadinosi Martha Dodd, viena gražiausių New Yorko merginų. Jos tėvas buvo paskirtas Amerikos ambasadoriumi Berlyne ir jai atsivėrė didžiausių ambicijų kelias. Bet ji beprotiškai įsimylėjo Hitlerį... Ir tai buvo jos pražūties pradžia. Štai kaip prasidėjo ta keista avantiūra, slaptingame pasimatyme su Hitleriu, nedideliame Berlyno viešbutyje...

Pasimatymas buvo paskirtas diskretiškame Berlyno priemiesčio viešbutyje, kur mėgdavo lankytis Hitleris. Martha atvyko veidą pridengusi vualiu, apsirengusi brangiais kaifiniais. Vėliau ji pati aprašinėjo to slaptingo pasimatymo apsirėngimą: "Kadangi aš buvau įsitikinusi, kad nuo manęs priklauso, kuriuo keliu pasuks Europos likimas, aš užsidėjau gundančią suknelę!"

Suknelė iš tiesų buvo tiek gundanti, kad ją negalima buvo pavadinti suknele. Kai Martha nusiėmė kaifinius, prieš Hitlerį ji buvo beveik tokiame apsirėngime, kaip mėgdavo būti su savo draugais slaptose nudistų stovyklose, netoli Chicagos.

Hitleris buvo nustebintas ir pasidarė atsargus, nes įtarė, kad ši moteris ruošiasi į suvedžioti paslėptai išdavystei.

Jis negalėjo suprasti, kad ambasadoriaus duktė iš pirmo pasimatymo galėtų taip elgtis. Iki to laiko jis Martha matė vieną ar du kartus tik oficialiuose priėmimuose.

Hitleris jai pabučiavo ranką, sumušdamas užkulnius ir paprašė sėsti, pats užimdamas kitą kėdę, kiek galima toliau.

Jūs kalbate labai gerai vokiškai.

Aš myliu Vokietiją, - atsakė Martha.

Šis atsakymas Hitleriui buvo ženklas pradėti ilgą politinį monologą ir jis kalbėjo prieš šią pusnuogę moterį valandas laiko apie Vokietiją.

Ar mes nieko neišgersime dviese? - paklausė Martha, žvilgtelėdama į stalą, kur leduose buvo įdėta šampano bonka.

Aš nepakenčiu alkoholio! - sušuko Hitleris ir beveik nepalietė savo stiklo, leisdamas jai vienai gerti.

Martha apleidė Hitlerį įsižeidusi. Jos moteriška ambicija negalėjo dovanoti Hitleriui, kuris nepriėmė jos meilės.

Tai ne žmogus! - sakė vėliau ji savo draugams. - Jis nieko

nežino apie moteris. Jis šaltas kaip žuvis.

Nuo tos dienos Martha Dodd, kuri jautėsi kaip niekad įžeista, kad vyras išdrįstų atmesti jos meilę, pasidarė Hitlerio mirtinu priešu. "Aš jam atkeršysiu! Aš

Jūs turėsite laukti iki rytojaus.

Higgins atrodė nusiminęs. Užpakalyje jo, nuošaliau, laukė trys asmenys; graži brunetė, stambaus sudėjimo vyras ir 12 metų berniukas.

Martha Dodd negalėjo dovanoti Hitleriui, kad jis atmetė jos meilę...

jam atkeršysiu!" - kartojo ji. Šią idėją ji įsikėlė į galvą ir pradėjo vykdyti planą, kuris iš jos padarė per 26 metus tapusią labiausiai grūmuojančia sovietų šnipė.

Amerikiečiams niekad nepasisekė jos paimiti iš savo rankas.

1957 metais visas pasaulis išgirdo apie Martha paskutinį kartą. Tai įvyko Žiuricho aerodrome.

Keturmotorinis KLM lėktuvas iš Amsterdamo atskrido vienos valandos pavėlavimu. Vos tik spėjus sustoti, iš jo išsoko vienas keleivių ir stumdydamas tarnautojus, nubėgo į informacijos biurą.

Ar lėktuvas į Prahą išskrido? - paklausė ispaniškai.

Tarnautojas, nustebintas keleivio susijaudinimu, pakvietė savo draugą, kalbantį ispaniškai.

Aš turiu bilietą į Prahą, - paaiškino jam.

Jūs pavarė?

O'Higgins. Pablo O'Higgins.

Apgailėstauju, pone Higgins, lėktuvas į Prahą jau išskridęs.

Ar tie asmenys yra su jumis?

Ar paklausė tarnautojas.

Ne, ne, - greitomis užprotestavo meksikietis Higgins.

Ar jums reikia rezervuoti vietą?

Taip... tai yra... ne... ačiū!

sumurmėjo Higgins greit apsisėdamas biurą ir užpakalyje nusekė anoji pora su berniuku.

Nei Pablo Higgins, nei slaptingos poros su vaiku daugiau niekas Žiuricho aerodrome nebematė.

Po kelių dienų šveicarų policija pasiteiravo KLM bendrovės, ar jų lėktuve, skridusiam iš Amsterdamo į Žiurichą, nebuvo tūlo meksikiečio Higgins ir šeimos su berniuku Escamilla pavarde. Bendrovė atsakė teigiamai. Tada policija išsiuntė į Washingtoną sekančio turinio telegramą:

"Stern šeima, lydimą dailininko Higgins čia atvyko lėktuvu iš Amsterdamo. Sternai keliauja Escamilla pavarde su meksikietišku pasu. Darome žygių juos surasti. Papildomos žinios seka".

Deja, šios papildomos žinios niekad nebuvo išsiųstos, nes jau

noji moteris, kuria buvo sudomėjusi Amerikos žvalgyba niekad daugiau nepasirodė.

Šiandien jis "sudegusi" Europoje ir Amerikoje, greičiausiai gyvena Maskvoje, dirbdama kokį nors menką darbą sovietų užsienių reikalų ministerijoje, kaip ir kiti vakariečiai sovietų šnipai, kuriems pasidarė karšta vakaruose. Tokiai avantiūristei užsidarymas tarp keturių sienų yra pats didžiausias likimo pasityčiojimas.

Bet tarptautinėse šnipinėse istorijose Martha Dodd Stern vardą dar ilgai cituos pradedantiems šnipams.

Jos istorijos pradžia reikia laikyti 1930 metus, kai Amerikoje "viešpatavo" Al Capone, Jack Diamond...

Chicagoje gyveno teisės profesorius advokatas William E. Dodd, kuris turėjo sūnų Bilių ir dukterį Martha. Ypač paskutinosios elgesys jam kėlė didžiausių rūpesčių.

Bilius draugaudavo su nenusišėkėliais menininkais, revoliucionieriais ir spirito kontrabandininkais. Martha, kuri turėjo vos 17 metų, jau rinko meilužius, kaip kiti renka pašto ženklus. Policija ją dažnai rasdavo rytmečiais slaptuose baruose ir grąžindavo tėvui, kuris niekaip negalėjo jos suvaldyti. Vieną kartą ji dingo net keturiom dienom ir sugrįžusi pareiškė, kad išteklėjusi, bet nežinanti už ko. Po ilgos anketos prof. Dodd nustatė, kad jo "žentu" yra tūlas George Basset Roberts, kuriam pamokėjo nemažą sumą, kad duotų skyrybas.

Po šių vedybų Martha pradėjo draugauti su prof. Rober Morss Lovett, kuris ėmė ją šviesti, aiškindamas apie klasių kovą ir įvedė į slaptą organizaciją, praktikuojančią laisvą meilę.

Šita organizacija netoli Chicagos turėjo nudistų slaptą stovyklą.

Vieną dieną, kai Martha buvo stovykloje, ją iškvietė prie telefono į greta esantį restoraną, nes stovykloje nebuvo telefono. Greitomis apsirengusi, ji nukubėjo prie telefono. Kai grįžo, juokdamosi visiems draugams pasakė:

Aš turiu skubiai grįžti namo, nes mano tėvas paskirtas Amerikos ambasadoriumi Berlyne.

Jos draugai sprogo iš juoko.

Tikrumoje istorija buvo dar juokingesnė, negu galvojo Marthos draugai.

Keletą dienų prieš šį įvykį prezidentas Rooseveltas tarėsi su savo patarėjais Baltuose Rūmuose dėl paskyrimo naujo ambasadoriaus Berlyne.

Mūsų santykiai su Reichu įtempti, - pareiškė prezidentas.

Kas neatsitiktų, mes turime parodyti geras norus naujiems Berlyno valdovams. Aš manyčiau reikėtų paskirti ambasadoriumi asmenį, kuris dar diplomatinėje tarnyboje turi baltą puslapį. Šis žmogus turėtų būti protingas ir vertas pilnas pasitikėjimo. Neužmirškime, kad mes jį siunčiame į Europos džiungles.

Patarėjai žinojo tokį asmenį. Tai buvo prof. Dodd, žymus Chicagos advokatas, demokratas.

Rooseveltas tuojau pat paprašė sujungti telefoną su Dodd. Bet Baltųjų Rūmų telefonistė apsiriko. Vietoj sujungusi su prof. Walter F. Dodd, apie kurį galvojo prezidentas ir jo patarėjai, davė prof. William E. Dodd, Marthos tėvą. Abiejų Dodd vardai prasidėjo W ir kiekvienas jų buvo teisės profesorius ir advokatas Chicagoje.

Kada už kelių dienų pas Rooseveltą prisistatė prof. Dodd, prezidentas buvo patenkintas išrinkimu. Naujasis ambasadorius kalbėjo gerai vokiškai, jis buvo baigęs Leipzigo Universitetą ir gerai pažinojo Vokietiją. Jo dukterė, kuriai buvo 26 metai, taip pat gerai kalbėjo to krašto kalba, kur tėvas turėjo vyksti atstovauti Ameriką.

Ji bus nuostabiai puiki šeimininkė, - pastebėjo pasididžiudamas prof. Dodd.

Aš būsiu laimingas ją pamatyti, prieš jums išvykstant, - mandagiai pastebėjo prezidentas. Kada telefonistės klaida buvo sužinota, jau buvo pervėlu ją pataisyti.

Ir tuo metu, kai prof. Dodd su dukterimi krovėsi lagaminus,

Pavojingiausios minutės į priešo žemę palengva besileidžiančiam parašutininkui yra iššokus iš lėktuvo ir dar nepasiekus žemės arba įkliuvus į medžių šakas. Tada jie yra puikūs taikiniai priešui ir patys negali gintis.

Valandos, kurios nulėmė...

(17)

PENKIOLIKA TŪKSTANČIŲ KARIŲ ŽAIDŽIA SLAPUKUS

Sainte-Mère-Eglise paėmimas buvo vienintelis apčiuopiamas amerikiečių parašutininkų laimėjimas tą naktį. Tačiau didįjį laimėjimą lėmė ne vien toki staigūs taktiniai pasisėkimai. Lygiai svarbu buvo ir tai, kas tą naktį vyko visame amerikiečių ruože: pavojingos milžiniško masto slaptystės, kuriose dalyvavo per 10,000 amerikiečių ir greičiausiai apie 5,000 vokiečių. Šitame "žaidime", kuris nusitęsė iki 30-40 km. nuo centro, amerikiečiai žinojo, kas dedasi, bet nežinojo, kur jie besą; vokiečiai žinojo, kur esą, bet nežinojo, kas dedasi.

Pats generolas Maxwell Taylor, tuometinis 101-sios divizijos vadas, pirmąjį pusvalandį prancūzų žemėje praleido vienišas, kaip ir

vokiečių žvalgyba į Berlyną paslūtė telegramą:

"Mes turime pilnas informacijas apie naujojo ambasadoriaus dukterį: ji turi didžiausią silpnąbę gerai atrodantiems vyrams... Mes jos nepaleidžiame iš akių..."

Kada 1933 metais Dodd pradėjo Berlyne eiti pareigas, jis nieko nežinojo apie realią Vokietijos politiką ir dar mažiau apie jos šeiminingą Hitlerį. Jis taip pat nežinojo, kad jo duktė yra nežmoniška įsimylėjusi Hitlerį. Bet vienas ambasados patarėjų daugiau orientavosi, nes jo rankose buvo amerikiečių žvalgybos siūlai, ir jis nusprendė ambasadoriaus dukterį panaudoti savo tarnybai.

Šią mintį jam pakilo vienas jo agentų - Milleris.

Jūs siekiate, - pasakė jis patarėjui, - glaudesnių santykių tarp Vokietijos ir Amerikos. Aš turiu puikią idėją. Ambasadoriaus duktė yra moteris, kuri patiktų Hitleriui. Išbandykite, ar ji norėtų su juo susipažinti.

Patarėjas buvo kiek nustebintas Marthos greitu sutikimu.

Neapsigaukite, - pasakė jis. - Čia kalba eina apie mūsų valstybės interesą.

Martha žiūrėdama į akis neradonodama atsakė:

Valstybės interesai ir mano asmeniškai malonumai vienas kitam neprieštarauja.

Bet kaip pasibaigė pasimatymas su Hitleriu jau žinoma. Martha nedelsė su atkeršijimu.

(Kitame numery: Sovietų pulkininko glėbyje).

daugumas jo 7000 pavaldinių, kurių nė vieno jis negalėjo rasti. Jei būtų davęs įsakymą, kaip vėliau pats pasisakė, jį tebtų išgirdusios tik karvės. Ir todėl jis taip nudžiugo, kai pagaliau sutiko pirmąjį tokį pat vienišą vyrą, kad generolas ir eilinis nuoširdžiai puolė vienas kitam į glėbį.

Plačiai išsklaidyti vokiečiai buvo panašioje būklėje. Šimtai pavienių karių ir mažų grupelių iš abiejų pusių slankiojo patamsėje, pridėję pirštus prie šautuvų nuleidiklių. Jei tik kas sujudėdavo ir per sekundės dalį nespėdavo teisingai atsakyti į pašaukimą, būdavo tuoj pat šaunamas nepaisant, kas bebūtų: žmogus, arklys ar karvė.

Sis keistas indėniškas žaidimas nebuvo iš anksto planuotas, ir jo nebūtų buvę, jei išsilapinimas būtų buvęs tikslesnis ir labiau koncentruotas. Iš kitos pusės, jis buvo labai efektingas: aštuonioms valandoms suparalizavo vokiečių veiksmus visoje pakrantėje. Jų mažai daliniai neturėjo radijo, ryšį palaikė telefonu. Parašutininkai kapojo kiekvieną vielą, kurią tik pamatė — nukirpo net pagrindinį kabelį tarp Cherbourgo ir pietų, o motociklininkai buvo labai geras taikynas.

Be telefono ir motociklininkų, vokiečių dalinių vadai nežinojo, ką daryti, o jų štabai nežinojo, kas iš tikrųjų yra atsitikę. Žinoma, vokiečiai buvo sunkiau ginkluoti, negu jų iš dangaus nukritę priešai, bet negalėjo panaudoti artilerijos ir tankų, nes tūkstančiai plačiai pasklidusių ir nuolat judančių amerikiečių nebuvo geri taikiniai.

Kai sanitaras Fritz Mülleris (negimi n i n g a s Muelleriui iš Azevilles) gavo įsakymą su pora draugų be ginklų nueiti į netolimą miškelį ir paieškoti sužeistųjų, jo nuotaika labai pašljo. Būdamas medicinos studentas, jis pateko į sanitarijos dalinius; niekas nežinojo, kad anatomiją jis studijavo ne tam, kad, kaip pats slapta troško, taptų gydytoju, o dėlto, kad, patenkdamas tėvo norą, tap-

(Nukelta į 6 psl.)

Nedrįsdami atvežti gyvų lietuvių, sovietai pasitenkino parodoje iškabindami didelę fotografiją, vaizduojančią lietuvių jaunimą ant Nemuno krantų, vaidinusį filme "Mėlynasis horizontas".

SOVIETINĖJE PARODOJE NEW YORKE IEŠKOJAU LIETUVOS...

Pro "sputnikus" ir raketą, kurie užima pačią centrinę vietą, fone matomas didžiulis žemėlapis. Jame, šalia kitų "respublikų" ir jų sostinių, pažymėtas Vilnius ir pridėta dabartinė vėliava su užrašu Lithuania.

Suku dešinėn, nes ten matau labai gražius radijo aparatus. Daugumas jų gaminti Latvijoje ir Estijoje. Ypač gražus "Latvia II Crystal" modelis su įmontuotu patefonu. Ant latviškų aparatų raidės VEF. Gražūs ir estiški, ypač "Estonia" modelis. Klausiu aiškintoją: o kur lietuviški? Prašau, tai lietuviškas magnetofonas "Spalis". Iš tikro gražus. Na, o kokio jo kaina? Tau meluoti negaliu, sako aiškintojas, nes tu geriau žinai. Nemirksėdamas pasako: 1100 rublių.

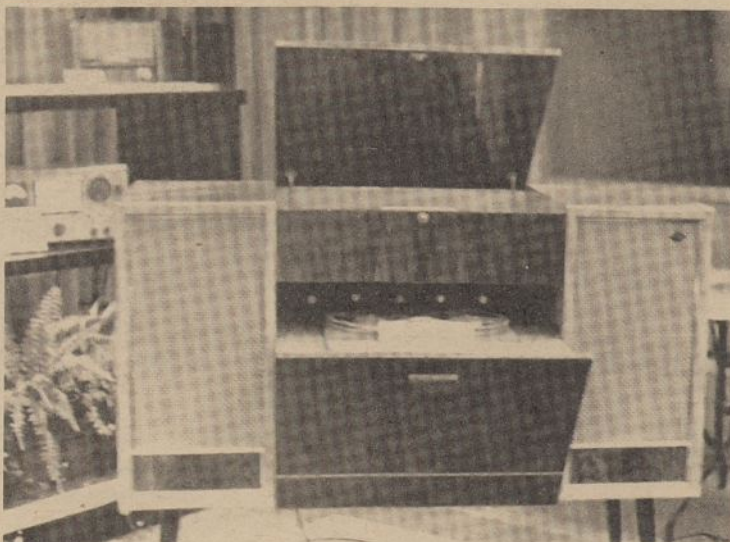
Toliau graži gipso skulptūra: trys vaikai žaidžia smėlyje. Tai "Entuziastai", skulpt. A. Briedžio darbas. Dar matau pažįstamą skulptūrą, tai J. Mikėno marmorinė "Dukters galva". Tik jau daug, matyt, parodų mačiusi, nes gana nešvari. Toliau užtinku medinę knygą "Lietuvių liaudies menas" — daug darbo įdėta, išdrožinėjant ir išdeginant medines plokštes. Kolektyvinis darbas, autoriai nepažymėti. Sustoju prie paveiklo, kuris akį rėžia savo ryškiomis spalvomis. Tai Al. Gaidaitės, 11 metų mergaitės, piešinys "Jaunieji pionieriai" (tempera).

Išpūdžiai ir nuotraukos
V. Bacevičiaus

Toliau randu keletą knygų, skirtų vaikams. Kitoje vietoje užtinku Lietuvių liaudies dainas. Salomėjos

A. Briedžio skulptūra "Trys entuziastai" išstatyta sovietinėje parodoje New Yorke.

Lietuvoje pagamintas magnetofonas "Spalis" kaniuoja net 1,100 rublių...

Neries raštai. Patarlės ir priežodžiai.

Kitur išdėstyta šiek tiek gintaro iš Palangos. Keletas dėžučių saldinių. Sustoju pačiupinėti tekstilės gaminius. Klausiu, ar yra lietuviškų. Parodo šilko ir pliušo. Kainos negali pasakyti, nes per daug ausų klausau.

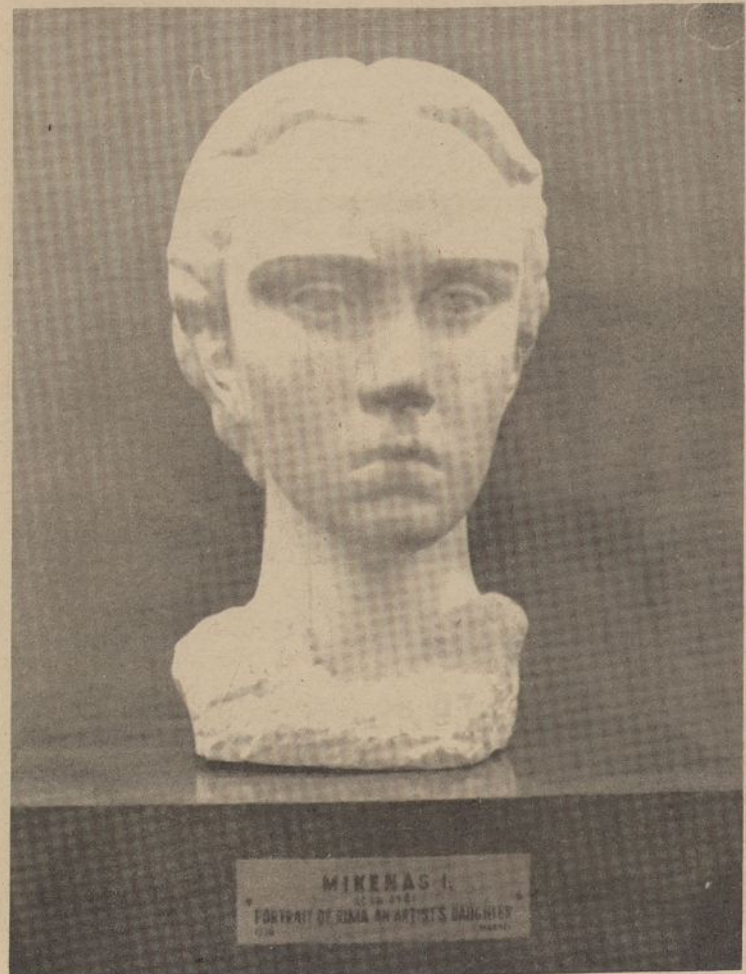
Matau didesnių nuotraukų iš Vilniaus kino studijos ir filmo "Mėlynas horizontas". Daug yra nuotraukų iš "respublikinių" sostinių. Bet iš Vilniaus nieko. Neradau nei vaizdų iš Kauno jūros.

Iš viso, Estijos ir Latvijos gaminiai parodoje dažniau užtinkami, negu lietuviški.

J. CIJUNSKAS LAIKRODININKAS

Taiso ir parduoda laikrodžius, apyrankes ir kitas brangenybes. Sąžiningas ir garantuotas darbas prieinamomis kainomis.

753 E. 118 St.
Cleveland 8, Ohio
Telef.: LI 1-5466

Skulptoriaus J. Mikėno dukters galvutė iš marmuro. Ją sovietai rodo visose parodose...

MEDICINA IR ATOMINIS KARAS

Ką pajusite sprogus atominei bombai ir ką daryti ieškant apsaugos?

Susipažinę su branduoliniais ginklais, pažūrėkime, kaip atominis sprogimas atrodė jį pergyvenusiems japonams, ir kokių priemonių kiekvienas iš mūsų galime griebtis, kad išvengtume pavojaus tapti to karo aukomis.

Pirmiausia, tiek Japonijoje, tiek turbūt ir būsimame kare, branduolinis sprogimas bus gana netikėtas. Geriausi atveju perspėjimas bus neilgesnis kaip 15 minučių prieš sprogimą. Labai galima, kad pavojaus signalo ir visai nebus suspėta duoti.

Pirmutinis atominio sprogimo pasireiškimas bus akimanti šviesa ir staigus, stiprus karštis. Abu bus jaučiami bent 12 mylių nuo nulinio taško. Tuojau po to seks baisus dundėjimas, besitęsias iki 10 minučių ir lydymas lyg ir žemės drebėjimo. Juo didesnis laiko tarpas bus tarp tos akinančios šviesos bei stipraus karščio ir tarp dundėjimo, tuo toliau tasai asmuo bus nuo nulinio taško ir tuo jis turės geresnes galimybes išlikti gyvas.

Liepsnojančių dujų kamuolio ribose patekę individai nepajus visai nieko. Jie patys taps liepsnojančiomis dujomis ir nespės nieko pajusti ar pamatyti. Kiek toliau esantieji asmenys bus apakinti baimės šviesos ir trumpu laiku pajus stiprų skausmą nuo profilinių nudegimų. Bet ir jie neteks sąmonės anksčiau, negu galės bent pirštą pajudinti. Dar toliau esantieji asmenys, po šios baimės šviesos ir pajusto karščio likę gyvi, bet laikinai liks apakinti ir, greičiausia, taps panikos aukomis, jei ir negaus žudančių sužeidimų.

Visa gyvybė bus sunaikinta vienos mylios spinduliu (2 mylių skersmeniu) nuo nulinio taško, jei būtų naudojama Japonijoje panaudota stiprumo atominiai ginklai. Naudojant vandenilio branduolinius ginklus, gyvybė bus visiškai sunaikinta maždaug 3 mylių spinduliu (6 mylių skersmeniu). Šiame plote patekę žmonės neturi jokios galimybės likti gyvi, nežiūrint kokių apsaugos priemonių jie besimty.

Toliau seks stiprių sunaikinimų ratas, dviejų mylių atstume nuo nulinio taško, naudojant atominę bombą, ir 7 mylių atstumu nuo to taško, naudojant vandenilio ginklus. Nuo vieno ketvirčio iki pusės žmonių, buvusių šiame rate, neabejotinai bus užmušti ar tai spinduliavimu, ar žus nuo antrinių sprogimo pasėkų: griūvančių namų, sudaužytų stiklų, ore skrendančių sunkių daiktų ir kt. Patyrimas Japonijoje rodo, kad tikrasis žuvusių skaičius šiame antrašyme rate sieks apie 3, 4, nes daugelis žmonių nesiims tinkamų apsaugos priemonių ir bus panikos pagauti. Dviejų ir trijų mylių atstume nuo nulinio taško, naudojant atominę bombą, ir 7-10 mylių, naudojant vandenilio bombą, sunaikinimai bus vidutinio sunkumo, panašūs į bombardavimo pasekmes, naudojant prastą bombą. Beveik visi sužeidimai šiame rate bus vien tik nuo antrinių padarinių. Pirminiai spinduliavimo padariniai bus dar pavojaujami, kad rimtai sužeistų sprogimo be priedangos užtiktus asmenis, bet tik labai mažas tokių sužeidimų kiekis bus mirtinas, esant

nors ir menkai medicininei pagalbai.

Už šio trečiojo rato ribų visi sužeidimai bei sužalojimai bus vien tik nuo antrinių sprogimo padarinių ir nuo radioaktyvių jų kritulių. Daugumai žmonių nereikės jokios medicinos pagalbos, jei jie nors kiek saugosis.

Tie žmonės, kurie pamatė šviesą ir pajuto karštį, bet tuojau pat po to dar liko gyvi (nors kai kurie gal ir bus trumpam laikui apakę), turi gana geras galimybes likti gyvais, jei tuojau pat imsis apsaugos priemonių. Tuojau pat gresiantis pavojus yra nuo sprogimo jėgos, nes nė žemės drebėjimas, nė oro bangos jų dar nespėjo pasiekti. Jie privalo tuojau pat kristi ant žemės ar grindų, veidu žemyn, užsidengti galvą rankomis, ir taip gulėti, kol pasibaigs sprogimo griaudimas ir žemės drebėjimas.

Tolimesnis elgesys priklausys nuo to, kuriame iš anksčiau minėtų trijų ratų žmogui pasitaikė sprogimo metu būti. Jei tarp šviesos ir sprogimo griaudimo buvo bent pusė minutės, tai reiškia, kad žmogus buvo trečiajame rate, net ir naudojant vandenilio bombą. Tokiu atveju didžiausi pavojai glūdi nuo radioaktyvumo, — tiesioginio ar radioaktyvių kritulių. Šiomis sąlygomis patartina skubiai leisti į rūšį, ar pasiekti bent kokią artimiausią priedangą. Tenai aptvarkyti savo žaizdas ir toliau jau orientuotis pagal civilinės apsaugos radijo pranešimus.

Jei pasitaikė būti antrajame sunaikinimų rate, tai šviesa bei karštis ir sprogimo dundėjimas bus pajusti veik vienu ir tuo pačiu metu. Čia pavojus gresia ne vien tik nuo radioaktyvių kritulių, bet ir nuo baisių gaisrų. Tokiu atveju patartina laikinai pasitraukti į bent kokią pastogę, apsitvarkyti savo sužeidimus, kiek tai savomis priemonėmis įmanoma, ir stengtis kuo greičiausiai pasprukti bent į trečiąją zoną.

Šiuo metu nepatartina ieškotis niekur jokių pašalinės pagalbos. Ją bus sunku ar net neįmanoma gauti net ir geriausiomis sąlygomis. O jos ieškant galima prarasti daug taip brangaus laiko.

Tuojau po sprogimo geriausia susisiekti su priemonėmis bus žmogaus kojos. Pėsčiomis galima lengviausiai apeiti pasitaikiusias kliūtis, o gatvės bus užsigrūdė. Viešosios susisiekti priemonės arba neegzistuos, ar negalės gerai judėti dėl užsigrūdimo ir panikos. Jos taip pat gali būti "žmonių" minios apgultos ir lėtesnės už natūraliąsias priemones. Tačiau einant pėsčiomis, reikia neužmiršti, jog tai lengviausias būdas gauti mirtiną radioaktyvių spindulių dozę. Judėti patartina tik tada, jei pasilikimas vietoje neabejotinai greičiau dar didesniu pavojumi.

Jei laimingo sutapimo dėka dar bus spėta paskelbti puolimo pavojų, tai reikia tuojau pat leisti žemyn, į rūsius ar bent ant žemės paviršiaus, gulti prie laukinės sienos veidu žemyn, užsidengti veidą ir galvą kiek tik įmanoma rūbais ir laukti. Laukti, kol pavojus bus atšauktas ar branduolinis ginklas sprogs. Didžiausia nesąmonė yra stengtis pabėgti iš pavojingai atrodan-

čio ploto.

Tiesa, reikia manyti, kad branduoliniai ginklai bus taikomi į miestų centrus, nes taip būtų pasiekta didžiausios žalos priešui. Tačiau raketiniai ginklai nėra tiek tikslūs, jog galėtų iš didelio atstumo labai tiksliai pataikyti į patį miesto centrą.

(Bus daugiau)

Invazija...

(Atkelta iš 5 psl)

tų jo firmos dalininku. Senasis Muelleris buvo kapų paminklų fabrikantas viename Ruhro mieste ir tikėjo, kad jo sūnaus anatominės studijos būsiančios naudingos statulėlių gamybai.

Dabar jau kelintus metus Muelleris jr. dalyvavo kare. Rytų fronte buvo sužeistas, ir jiems visada buvo sakoma, kad parašutininkai niekada neimą belaisvių. Jis pats rusų fronte matė, kaip vokiečių parašutininkai nušovė rusus belaisvius. Rusijoje sanitarai, nepaisant raudonojo kryžiaus raiščių, visada nešiodavosi šautuvus ir, reikalui ištikus, juos panaudodavo.

Muelleris pasiėmė savo šautuvą ir į Prancūziją. Dabar jis gerokai nusiminė, kai jam buvo uždrausta jį pasiimti. "Čia yra britai arba amerikiečiai", pasakė karininkas, "ir todėl tamsta, kaip sanitaras, negali ginklo turėti". — "Tai panašu, lyg mane siųstų į liūtų narvą ir sakytų, kad jie nekanada", sumurmėjo Mulleris ir slaptai kišenėn įsikišo pistoletą.

Miške buvo nepaprastai tylu. Daugely medžių buvo pakibę parašutai. Po vienais iš jų kabojo žuvusieji, kitų diržai tušti — parašutininkai buvo dingę. Pagaliau Muelleris ir jo draugai išgirdo vokiečių balsus ir priėjo biržę, kurioje gulėjo negyvas arba netekęs sąmonės amerikietis. Vienas vokiečių kareivis krėtė jo kišenes ir nepadoriomis pastabomis palydėjo merginos nuotrauką, rastą amerikiečio kišenėje. Muelleris pasišlykštėjo ir pasakė savo nuomonę. Kareivis atkirto, kad jis geriau tepasirūpinąs savais reikalais. Jis baigė savo darbą, nuo amerikiečio piršto nutraukdamas žiedą, tada atsistojo irėjo šalin. Jam tūnuėjus tik porą žingsnių, iš visai arti pasigirdo šūvis, ir vyras nuvirto, kaip nukirstas medis.

Sanitarinė tarnyba dažnai reikalauja drąsos; ši kartą jos ypač reikėjo. Muelleris perėjo biržę ir apžiūrėjo vokiečių. Jis buvo negyvas. Tada jis grįžo prie amerikiečio. Tas tebebuvo gyvas, tačiau be sąmonės. Muelleris atsiklaupė ir pradėjo teikti pirmąją pagalbą. Vos tik pradėjęs darbą, ant galvos pabiro cigarečių liekus. Jis buvo taip užsiėmęs, kad beveik nekreipė dėmesio. Tiek daug nuostabių dalykų buvo šį rytą atsitike, kad jau niekas jo nebestebino. Greičiausiai amerikiečiai iš lektuvų barstė cigaretes.

Užtruko valandėlė, iki jam dingtelėjo tikrasis paaiškinimas: medžio viršūnėje greičiausiai tebekabojo parašutininkai; jie nušovė lavono plėšiką ir stengėsi parodyti padėką gerajam samaritiečiui, kuris teikė pagalbą jų draugui.

(Tęsiny: žmogus iš kitos planetos).

● Kun. V. Sugintas, savaite laiko pavadaves kun. J. Klonį, netoli Detroito, paskiau lankešis Toronte, dabar atvyko į Clevelandą ir čia prabus iki rugpiūčio 14 d. Yra sustojęs pas B. Neimanus - 1329 E. 81, telef. RA 1 - 7911.

● Juzė ir Steponas Nasvyčiai vasaroja Causeway, Ohio, prie Pymatuning ežero, V. Nagevičienės ir G. Natkevičienės vietoje "Rūta". Jie siunčia Dirvai ir skaitytojams geriausius linkėjimus.

● Dr. K. Pautienis su šeima atostogauja Atlantic City, SLA vasarnamyje.

● Vincas ir Emilija Rasteniai, grįždami iš Tabor Farm į New Yorką, buvo sustoję Clevelande pasimatyti su artimaisiais.

PARDUODAMI NAMAI

Renwood Ave. - E. 185 St. iš 6 gražių, didelių kambarių. Gaso pečius. Garažas. Gražus, didelis sklypas. Arti lietuvių bažnyčios, krautuvų ir susisiekimo. Nottingham Rd. - Lake Shore Blvd. mūrinis colonial iš 7 kamb. Gaso pečius. Du garažai. Sklypas 46 x 150.

Morris Ave. - E. 200 St. iš 5 kamb. bungalow. Prašo \$15,900. Cherokee Ave. - E. 185 St. dviejų šeimų 4x4. Gaso pečiai. Du garažai. Prašo \$19,800.

Rudyard Rd. - E. 160 St. dviejų šeimų 4x4. Gaso pečiai. Du garažai. Prašo \$16,000.

Šaukite Paul Mikšys, namų telefonas LI 1-8758 arba ofise:

KOVAC REALTY

960 E. 185 St. KE 1-5030

Richmond Heights Suburban Ranch

24250 Chardon Rd.

3 mieg., šeimos kamb. ir kt. 2 akry medžiais apaugęs sklypas. Netoli susisiekimo ir kt. Atidara šeštad. ir sekmad. 2-6 P. M. Parduoda savininkas. Šaukti: IV 6-1051.

SPAUDA

SUNKU IŠSIGINTI

"Naujiųjų" redaktorius ir ALto sekretorius P. Grigaitis labai dažna proga, jo praeitį palietus, stengiasi išsigtinti, kad jis nebendradarbiavęs su komunistais. Bet štai, ką rašo komunistinėje "Laisvėje" rugpiūčio 4 d. pats A. Bimba, su kuriuo P. Grigaitis bendradarbiavo:

"Ypač skaudžiai užsigavo "N." redaktorius, kam "Dirva" primeta jom per tūlą laiką bendradarbiavimą su komunistais prieš smetoninę diktatūrą Lietuvoje.

Man irgi be galo keista, kodėl Grigaitis dėlei to taip nervinasi ir barasi. Juk tai faktas. Ir juk tai, man atrodo, buvo tik vienas visose Grigaičio politinėje karjeroje geras ir protingas pasirodymas. Vietoje tuo didžiulio, jis sušilęs nori tą savo istorijos lapą iškirpti ir sudeginti.

Negerai daro Bachunas ir kiti smetoniniai dirviečiai šitaip sistematiškai erzindami suvargusius ir nusidėvėjusius menševikų redaktoriaus nervus. Pasigalėkite!"

Čikagiečiai Grigarevičius ir Parakininkas atostogaudami Mikučių vasarvietėje, Harris ežere pagavo "karališką" karpį - 36 colių (10 svary).

PARENGIMAI

CLEVELANDE

● Rugsėjo 5 d. Lake Shore Country Club patalpose Amerikos Lietuvių Sandara 18 (Clevelande) kuopos banketas. Pradžia 8 val. vakaro.

● Rugsėjo 6 - 7 d., Sheraton - Clev. Hotel Amerikos Lietuvių Gyd. S-gos suvažiavimas.

● Rugsėjo 12 d. Spaudos balius, rengiamas Dirvos, prie staliukų didžiojoje Slovenian Auditorium salėje.

● Rugsėjo 19 d. D.L.K. Birutės Karių Seimų Moterų D-ja ruošia 8 d. rugsėjo minėjimą - vakarą.

● Spalio 31 d. Korp! Neo-Lithuania metinė šventė ir balius La Vera Supper Klube.

Dirvą pasiūlyk savo kaimynui susipažinti ir paragink užsiprenumeruoti

J. S. AUTO SERVICE

Sav. J. Švarcas

Cleveland

1254 Addison Road
Tel. HE 1-6352

Atidara nuo ryto
8 iki 7 v. v.

AUTOMAŠINŲ TAISYMAS

Mašinų viršaus taisymas ir dažymas; motorų, stabdžių patikrinimas ir taisymas, greičio dėžės ir kt. mašinų dalių įdėjimas.

Parduodami amžini akumuliatoriai.

24 hours towing.
Dienos tel.: HE 1-6352.
Nakties tel.: LI 1-4611.

on AUTO INSURANCE

Telefono pašaukimas Jums gali sutaupyti daug dolerių apsidraudžiant Amerikos vienoj didelėj draudimo įstagoj. Pašaukus jokio įsipareigojimo.

PAULINA MOZURAITIS-BENNET
Insurance Agent
13706 Benwood Ave.
Cleveland 5, Ohio

SK 1-2183

SPORTAS

1959 m. Vidurinių Vakarų Sporto Apygardos lengvosios atletikos pirmenybės įvyks š.m. rugpiūčio 22-23 d. Clevelande.

Vid. Vakarų Sporto Apygardos pavedimu, pirmenybės vykdą Clevelando LSK Žaibas.

Pirmenybių programa:

Vyrams: (pirmą dieną) - 100 m, 400 m, 1500 m; 1 aukštį, 1 tolį, rutulys, ietis, 4 x 100 m estafetė. (antrą dieną) - 200 m, su kartimi, trišuolis, 110 m kliūtinis, diskas, Švedų estafetė (100 m x 200 m x 300 m x 400 m). Moterims: (pirmą dieną) - 1 aukštį, 50 yd. kliūtinis, rutulys, ietis. (antrą dieną) - 100 m, 1 aukštį, ietis. Jauniams (pirmą dieną) - 100 yd., 1000 m, su kartimi, 1 tolį, 70 yd. kliūtinis, rutulys, diskas. (antrą dieną) - 220 yd., 1 aukštį, trišuolis, ietis, 4 x 100 m est. Vyr. mergaitėms: (pirmą dieną) - 75 yd., 1 aukštį, 50 yd. kliūtinis, rutulys, ietis. (antrą dieną) - 50 yd., 1 tolį, diskas, 4 x 75 yd. estafetė. Vyr. berniukams: 75 yd., 1 tolį, 1 aukštį, 50 yd. kliūtinis, rutulys (8 lbs.), diskas (moterų), ietis (moterų), 4 x 75 yd. estafetė. Jaun. berniukams: 50 yd., 1 tolį, 1 aukštį, beisbolo sviedinukas. Jaun. mergaitėms: 50 yd., 1 tolį, 1 aukštį, beisbolo sviedinukas. Gimimo datų ribos paskiroms klasėms yra sekančios:

Jaunių ir vyr. mergaičių - 1941 m. sausio 1 d.; vyr. berniukų - 1944 m. sausio 1 d.; jaun. berniukų - 1947 m. sausio 1 d.; jaun. mergaičių - 1945 m. sausio 1 d.

Pirmenybėse gali dalyvauti kiekvienas Š. Amerikos Lietuvių Fizinio Auklėjimo ir Sporto Sąjungos narys, gyvenęs apygardos ribose ir pilnai atlikęs nustatytus registracijos formalumus.

Dalyvių registracija vykdoma per sporto klubus ar asmeniškai, užpildant atitinkamus registracijos lapus ir pasiunčiant juos iki š. m. rugpiūčio 17 d. šiuo adresu: A. Bielskus, 1211 Carlyon Rd., East Cleveland 12, Ohio. Telef. MU 1 - 3717.

Smulkesnės informacijos ir registracijos formos išsiuntinėta visiems apygardos klubams.

Vid. Vakarų Sporto Apygarda

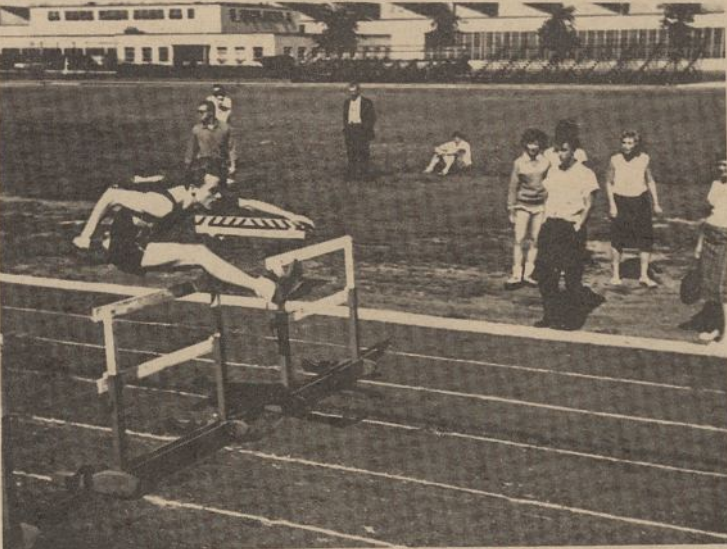
VAISIŲ, DARŽOVIŲ, VYNŲ IR KITŲ GERIMŲ PREKYBA

Šviežios daržovės ir vaisiai, geriausi agurkai rauginimui, įvairūs gėrimai lietuviškoje krautuvėje.

Vestuves ar kitus po būvius rengiant, gėrimai parduodami su nuolaida. Ypatingai pigus alus.

Užkeikt įsitikinti.

SUPERIOR SELF SERVICE
7031 Superior Ave.
EX 1-8247

Pabaltiečių varžybose čikagietis Henrikas Lukaitis, 110 m kliūtinio bėgimo laimėtojas, nugalė paskutinę kliūtį. Ed. Šulajčio nuotrauka

I. J. SAMAS JEWELER

Šveicariški ir geriausi Amerikos laikrodžiai
Laikrodžių taisymas. Brangenybės. Įvairūs dovanų pasirinkimas.

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre
Telef.: EX 1-3969. Bute: WA 1-2354

Prie Pymatuning ežero stovyklaujančių 50 skautų stovyklavietės vaizdas į ežerą. Kairėje padėję stovyklai įsikurti jūrų sktn. P. Petraitis ir Pilėnų tunto tuntininkas v. sktn. P. Karalius.

Dirvos nuotrauka

ATSIDARĖ NAUJA KEPYKLA

Kepa skanią lietuvišką ir kitokią duoną

Mūsų kepyklos gaminiai gaminami Baltic Delicatessen, P. Dabrilos "Laima" krautuvėje ir kitur.

Vienas iš kepyklos savininkų yra Ričardas Reinikeris, kilęs iš Vilkaviškio, kur jo tėvas daugelį metų turėjo mėsinę. Tat norintieji naujoje kepykloje lietuviškai susikalbėti šaukite R. Reinikerį.

Mes kviečiame visus lietuvius išbandyti mūsų duoną ir mes tikime, kad būsite patenkinti.

SOWINSKY BAKERY

8120 Sowinski Ave. EX 1-5610

Reikalinga patyrusi moteris kepėja

Nuo 6 A. M. iki 2:30 P. M. Pirmadienį — penktadienį. 40 val. savaitė. Laisvos šventės. Apmokamos atostogų. Valgis ir uniforma. Malonios darbo sąlygos. Gera alga. Nemokamos gyvybės apdraudimas. Nelaimės ir ligos atveju priedai. Šaukti: Mr. Poporis, HE 1-6765. Ext. 518

Kur atostogauti?

Naujai atremontuota lietuvių vasarvietė Lake Hotel — 7 Ave ir Park Ave., Asbury Park, New Jersey, kviečia atvykti atostogų prie Atlanto.

Vasarvietė gražiausioje pajūrio vietoje.

Mūsų baras Anchor Room žinomas savo puikia atmosfera. Šokiams groja džiazo orkestras. Maudytis vandenyne bilietai vasarvietės svečiams duodami nemokamai.

Dėl smulkesnių informacijų kreiptis: Lake Hotel — 7 Ave. ir Park Ave., Asbury Park, New Jersey. Telef: Prospect 4-7788, PR 6-9671, PR 6-9619.

Geriausi sveikinimai ir linkėjimai visiems mūsų draugams ir rėmėjams

LOUISVILLE TITLE INSURANCE CO.

The Louisville Title Bldg., 118 St. Clair Ave.,

N. E. Phone: MA 1-2075

Listen to Rudolph Ringwall and his "Memorable Music" WJW Radio, Monday thru Friday,

7:05 - 7:30 P. M.

Mes kepame visokius pyragus, lietuvišką duoną, tortus ir kitus skanumynus. Prašant išvežiojame į namus.

ST. CLAIR BAKERY

Sav. O'Bell-Obelenis

6212 Superior Avenue Tel. EN 1-6525

Antroji mūsų krautuvė yra

1404 E. 66 Street Tel. EN 1-4551

Čia Jūs gausite įvairiausių vyną, alų ir geriausius mėsos produktus.

Kreipkitės į mus ir būsit patenkinti.

EAST CLEVELAND - EUCLID & SUPERIOR AVE.

SAVINGS EARN **OPEN EVERY SATURDAY UNTIL NOON**

4% **SUPERIOR SAVINGS**

ACCOUNTS INSURED TO \$10,000

HOME AND REMODELING LOANS

CORNER 68TH - SUPERIOR AVENUE

P. J. KERSIS

609 Society for Savings Bldg. — Cleveland, Ohio

OFISO TELEF.: Main 1-4773
REZIDENCIJA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiesčiuose, kreipkitės į mane, gausite pigią kainą. Taipgi gausit patarnavimą įvairiuose apdraudimų insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgičio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

JUOZO MIKONIO NAMŲ PIRKIMO-PARDAVIMO ĮSTAIGA

EAST SHORE REALTY

780 East 185th Street

Telef. IV 1-6561. Namų telef. MU 1-2154

Jūsų patarnavimui atidaryta kiekvieną dieną. Mes tarpininkaujame namų įsigyti ten, kur Jūs pageidaujate.

Namus įsigysi — niekad nesigailėsi!

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

DIRVA

★ ★ ★
THE FIELD

Kas ir kur?

• **Dr. S. Biežis** rugsėjo 6-7 dienomis, Lietuvos Gydytojų Draugijos suvažiavimo metu, lankysis Clevelande.

• **Teisininkas J. Dargis**, iš Venezuelos, neseniai atšventęs 75 metų sukaktį, atsiuntė tokio turinio padėką:

"Kuklios mano amžiaus sukakties proga gavau eilę sveikinimų, linkėjimų, užtarnautų ir neužtarnautų komplimentų nuo giminių, pažįstamų, prietelių ir kolegų asmeniškai, laiškais, telegramomis ir per spaudą. Neužmiršo manęs eilė buvusių Korp! Neo-Lithuania pirmininkų ir dabartinis jos pirmininkas New Yorke. Gi Venecueloje esantieji filistariai man įteikė ir korporantišką didžiulį aukso žiedą.

Tat reikšdamas visiems asmenims mano giliausį dėkingumą, lenkiu savo žilą galvą ir tariau nuoširdžiausią ačiū".

• **New Zealand Herald** dienraštis liepos mėn. 22 d. laidojo įdėjo ilgesnį straipsnį "Nuo Lietuvos iki Zelandijos". Jame išgyrė Eug. Petraškienę, šiuo metu esančia vyriausia madų kūrėja vienoje naktinių rūbų įmonėje, Aucklande.

• **Ievos Simcnaitytės** apysaką "Pikčiurnienė", Maskvos valstybinė leidykla išleido anglų kalba ir ji pavadinta "Bush and her sister".

• **Iš Lietuvos pranešama**, kad 14 asmenų pakliuvo į įaivą "Pergalę", kuriuo vėžami komunistinių kraštų turistai kolektyviniai (kitaip pabėgs) lankyti svetimų kraštų. Toje kelionėje esą V. Kučinskas, V. Palaima, J. Lankutis, V. Adamkevičius ir kt. Jie lankys Stockholmą, Antverpeną, Paryžių, Neapolį, Istantbulą.

• **VI. Mingėla**, gyv. **Detroit**te, rašo kun. A. Miluko, šviesaus JAV lietuvių veikėjo, monografiją. Tos monografijos išleidimą didesnėmis aukomis parėmė: kun. B. F. Gauronskas iš Ausonia, Conn. — \$200.00, kun. P. Juras — \$100.00, Matas A. Milukas — \$100.00. Iki šiol iš viso suplaukė \$1029.00 aukų ir prenumeratos mokesčių. Aukas siųsti šiuo adresu: L. Mingėla, 153 E. Parkhurst Pl., Detroit 3, Mich.

• **Lietuvos Atsiminimų Radijo** gegužinė įvyko rugp. 2 d., Jamaikoj, N. Y., lenkų sode ir salėj, kur, suprasda-

AUSTRALIJOS LIETUVIŲ ŽINIOS

Iš Australijos Lietuvių Bendruomenės valdybos pasitraukė V. Skrinška ir E. Kolakauskas. Krašto Valdybon įėjo (iš kandidatų) H. Stošius ir S. Pačėsa. Ryšium su paminėtais pasikeitimais V-ba pasiskirstė pareigomis sekančiai:

Inž. Iz. Jonaitis - pirmininkas, inž. A. Adomėnas - I vicepirmininkas, V. Bitinas - II vicepirmininkas, A. Kutka - išdininkas, S. Pačėsa - sekretorius,

mi lietuviško radijo reikšmę, buvo atsilankę apie 1000 žmonių.

Programą atliko Rūtos ansamblio choras, vad. muz. A. Kačanauskas ir tautinių šokių grupė, vad. J. Matulaitienės. Buvo įvairūs konkursai, dainos ir šokiai, vadovaujant radijo valandos direktoriui Jokubui Stukui.

• **Antanas Senikas**, LNF pirm., su žmona Danute, dviem savaitėm atostogų išvyko į Montrealį, Kanadoj, kur aplankys brolių bei draugus.

• **Almus** meno galerijoje, 77 Steamboat Rd., Great Neck, N. Y., kurios savininku yra žurnalistas A. Šalčius, atidaryta meno paroda iki rugpiūčio 30 d. Dalyvauja A. Cowan, Vyt. Jonynas, M. Mori, D. Shepherd ir Romas Viešulas.

• **ALIAS** Bostono skyrius ruošia pikniką Cape Code, J. Kapočiaus ir J. Vasiliausko lietuviškoje vasarvietėje "Osterville - Manor", Osterville, Mass. Atlanto pakrašty. Piknikas įvyks rugpiūčio 23 d., sekmadienį. Bostono inžinieriai laukia piknike ir savo New Yorko kolegų. Numatyta ir programa.

• **Prof. K. Pakštas** ir **J. Narutavičienė-Narūnė** rugpiūčio 1 d. Miami, Fla. sukūrė šeimą.

• **Vlado Šlaito**, gyv. Anglijoje, eilėraščių rinkinį "Ant saulėgrąžos vamzdžio", leidžia Anglijos Lietuvių Sąjunga.

• **Alf. Koncė**, Tautinio Akademinio Samb. pirm. New Yorke, atostogų metu aplankė Detroitą, Clevelandą ir Chicago.

• **Vyt. Janulaitis**, Dirvos skaitytojas ir rėmėjas iš Chicago, pirkto naują rezidenciją ir dabar pasiekiamas: 6156 Harding Ave., Chicago 45, Ill.

Dirvą pasiūlyk savo kaimynui susipažinti

T. Reizgienė - narys kultūros reikalams ir H. Stošius - narys jaunimo reikalais.

VĖL VEIKIA SAVAITGALIO MOKYKLA

Brisbanės lietuvių savaitgalio mokykla susidėjus nepalankioms aplinkybėms, kurį laiką buvo nutraukusi savo darbą.

Dabar Apyl. valdybos rūpesčiu ir vėl pradėjo veikti kuklios St. Marie's parapijos mokyklos patalpose, Sth. Brisbanėje.

Pirmosios pamokos jau vyko du sekmadienį iš eilės - birželio 28 d. ir liepos 12 d.

Penketą vyresnio amžiaus mokinių, kurie jau gali lietuviškai skaityti ir rašyti, moko stud. K. Sakalauskas, praeityje jaukeliais atvejais ėjęs šias pareigas. Mažesniems gi, kuriuos dar patys tėvai turi palydėti į mokyklą, vadovauja ir juos moko lietuviškai Ad. Kviecinskaitė.

DAILĖS PARODA

Dailininko Šimkūno paroda Bissiet galerijoje, 70 Pitt St., Sydnėje, prasidėjo rugpiūčio 5 d. ir tęsis iki rugpiūčio 14 d.

IŠIRO CHORAS

Žiniomis iš Geelongo, šios, palyginti, gana gausios lietuvių kolonijos choras, nerandant chorvedžio, daugiau nebedainuoja.

Ilgesnį laiką chorui vadovavo R. Zenkevičius ir jam pasitraukus, naujo nesurandama.

SUSIORGANIZAVO LAKŪNAI

Australijoje gyvenę lakūnai lietuvių susiorganizavo į Aero Klubą.

LIETUVIAMS EVANGELIKAMS PAMALDOS

Kun. A. Trakis iš Chicago lankysis rytinės Amerikos lietuvių kolonijose ir atlaikys pamaldas sekančiose vietose: WATERBURY, Conn., rugpiūčio 16 d., 11:30 val. First Luth. bažnyčioje, Cooke ir Grove St., BOSTONE, Mass., rugpiūčio 23 d., 2:30 val. First Luth. bažnyčioje, 299 Berkley St., MONTREALYJE, Kanadoj, rugpiūčio 30 d., 12:30 val. šv. Jono bažnyčioje, Jeanne & Mance ir Prince Arthur Sts. ir Kanados Lietuvių Dienos proga HAMILTONE, rugsėjo 6 d., 12:30 val. šv. Povilo bažnyčioje, Gore ir Hughson Sts. Po pamaldų bus suruoštos arbatėlės su programa.

NEW YORK

KVIEČIA Į GEGUŽINĘ

Lietuvių Tautinis Akademinis Sambūris ir LTS Korp. Neo-Lithuania rugpiūčio 16 d. rengia gegužinę

Valerijos Kriaučiūnienės vasarvietėje pirmą kartą stovyklavo Detroito paukštytės, tuntininkės J. Pečiūrienės priežiūroje, padedant adjutantėms G. Šileikaitei ir R. Černiauskaitei.

A. Bludžiaus nuotrauka

Detroito paukštyčių stovykla

Už 36 mylių nuo Detroito yra Cooley ežeras. Ant jo kranto p. Valerijos Kriaučiūnienės vasarnamis. Jau nuo senop. Kriaučiūnienė pasižymi nepaprastu vaišingumu savo artimiesiems ir bendrai lietuviams.

Šiemet, pradėjus ieškoti stovyklavietės Detroito jaun. skautėms - paukštytėms, buvo kreiptasi į šią vaišingąją lietuvių. Ji, net nesuabejojusi, mielai sutiko be jokio mokesčio visai savaitę užleisti savo vasarnamį.

Jos visą dieną dainavo ir šoko...

A. Bludžiaus nuotrauka

Idlewild Park Inn sode, Rockaway Blvd., prie 248 St., Hook Creek. Pradžia 12 val. Blogam orui esant gegužinė vyks patalpose.

Gegužinės vietą galima pasiekti vykstant automobiliais Rockaway Blvd. iki 248 St., Hook Creek, už Idlewild Airfield. Subway BMT Jamaica Line iki Sutphin Blv. Čia perlpti į Far Rockway busą ir važiuoti iki minėtos vietos (už aerodromo, dešinė pusėj, raudonu stogu, restoranas Max).

Kitais informacijos reikais šaukti J. Maurukas — AP 7-9205 arba A. Sperauskas — MI 7-4056.

Lietuvoj mirė

D. Drazdauskas

Buvo kilęs iš Aluntos, Utenos apskr., ir ilgiausiai čia gyveno. Tik vėliau, Nepriklausomybės laikais, persikėlė į Kybartus ir dirbo geležinkelio dirbtuvėse.

Danielių Drazdauską daug kas prisimins iš tų nelaimingų karo dienų 1944 m. antroje pusėje. Kaip geležinkelietis jis daug kartų padėjo pasikrauti ir iškelti į Vakarus. Jų namai Kybartuose buvo pilni besislapstančių nuo persekiojimų. Jis pats su žmona Uršule užleido savo paskutinį kambarėlį, išeidami nakvoti į kiemo sandėliuką.

Vėliau ir jie patys buvo nublokšti į Rytprūsius. Ir tik sustojus karo veiksams, vėl grįžo į Lietuvą, kur išvargusi ne užilgo mirė jo žmona Uršulė. Danielius buvo labai gero būdo, puikus žmogus. Pakirto vėžys. Mirė birželio mėn. Aluntoje, eidamas 74 metus. Paliko iš antrų vedybų žmoną su mažamečiu sūneliu.

K. Karalius

dien pakeldavo ir nuleisdavo vėliavas, kasdien turėdavo pasirodymus. Maistinėms p. Regionos Duobienės sočiai ir skaniai maitinamos, tuntininkės Juratės Pečiūrienės ir jos adjutantės sesių Gintarės Šileikaite ir Rožės Černiauskaitės mokomos, išmoko daug naujų dainelių, tautinių šokių ir įsigijo skautiškų žinių. Visą savaitę skambėjo "Avilų" lietuviškas žodis, dainelės ir juokas.

Nepajuto, ir jau liepos 26-oji - paskutinė diena "Avilų". Iš ryto uniformuotos paukštytės ir jų energingosios vadovės išklaušė šv. Mišių. Grįžusios iš bažnyčios į "Avilų" rado suvažiavusius tėvelius. Pažaidusios pasirošė stovyklos uždarymui.

Pasipuošusios tautiniais rūbais, padainavo visas stovykloje išmoktas daineles. Gražiai skambėjo jaunučiai balseliai, plaukė daina po dainos. Staiga, sesei davus ženklą, persigrupavo ir pradėjo šokti "Noriu Miego" ir "Bitute Pilkoji".

- "Vos savaitę stovyklavo, o tiek išmoko", - stebėjosi svečiai ir tėveliai.

Pašokusios išsirikiavo įždžiū ir vėliavų nuleidimui. Iškilmingai nuskambėjo ant ežero kranto 4 kandidačių duotas įžodis: "Aš pasižadu tarnauti Dievui ir Tėvynei..." Ir tas ežero krantas ir p-nios Kriaučiūnienės kiemas jų mintyse tapo dalele tos tolimos, bet taip brangios tėvynės Lietuvos.

Jautriai nuskambėjo prasmingi stovyklos uždarymo maldos žodžiai. Pasigirdo Lietuvos himnas, ir vėliau nuleido vėliavą.

Dar nuoširdus "ačiū, ačiū", gerajai p. Kriaučiūnienėi, mielajai tuntininkei sesei Jūratei, linksmosioms sesėms Gintarei ir Rožei ir kantriai p-niai Duobienėi ir susikaupusios paukštytės atsisveikino ir išvažinėjo iš savo pirmosios stovyklos.

Stef. Kaunelienė

DETROIT

KORP! NEO-LITHUANIA IŠVYKA

Neo-Lithuania Korp! garbės filisterės dr. E. Gurskytės - Paužienės pastangomis liepos 26 d. korporantės-ai su bičiuliais iškylavo prie Green ežero. Buvo pasitarta korporacijos organizaciniais reikalais, padainuota, pažaista ir pasivaikšta. Ryžtamasi skaitlingiau dalyvauti vasaros stovykloje, kuri įvyks Linkų vasarvietėje.

Pirmininkui V. Griškonui susirgus ir gulint ligoninėje, vadovavo inž. J. Gaizutis, talkininkaujant V. Paužai ir A. Vaitėkaičiui.

Korporantai, dėkodami garbės filisterei už gražią suorganizuoatą iškylą, prasmingai praleistą laiką ir vaisės, įteikė gėlių puokštę ir jos spalvuotą fotografiją, kurią padarė ir gražiai įrėmimo J. Gaizutis.

ATIDARĖ GYDYMO KABINETĄ

Dirvos skaitytojas ir bičiulis dr. Povilas Šepetys liepos 1 d. atidarė gydymo kabinetą 12922 W. Warren, Dearborn, telefonas TU 2 - 4100.

Mediciną baigė 1954 m. Vokietijoje, Muenchene. Atvykęs Amerikon, 1957 m. išlaikė egzaminus verstinis gydytojo praktika. Dirbdamas ilgesnį laiką Herman Kiefer ligoninėje, įgijo didesnę patyrimą plaučių ligose. Linkime sėkmės gydymo darbe.

SUNKIAI SUSIRGO

Tautinės minties aktyvus veikėjas, vietos Neo-Lithuania Korp! pirmininkas Viktoras Griškonis staiga sunkiai susirgo. Buvo paguldytas ligoninėje, iš kur, padarius atitinkamus tyrimus, grįžo namo. Jaučiasi geriau.

ATOSTOGAUJA

Visuomenininkas, vietos tautinės sąjungos pirmininkas inž. Jonas Gaizutis su šeima išvyko dviem savaitėms atostogų New Yorkan ir Kanadon. Žada aplankyti draugus ir pažįstamus.

VIEŠEJO

Broliai Pakalniškiai su šeimomis viešėjo pas savo tėvus ir seserį Barauskienę. Gražiai pagerbė savo tėvų 50 metų vedybų sukaktį.

Pakalniškiai visus savo keturius vaikus išleido į aukštąjį mokslą. Vyriausias Ignas - gydytojas, duklė - dantų gydytoja, Mečys - veterinarijos gydytojas, jauniausias Vytautas - statybos inžinierius, dirba Kanadoje aukso kasyklose vyriausiu inžinieriumi.

LANKESI

Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio JAV vietininkijos ir PLB Clevelando I-sios apylinkės pirmininkas Jonas Virbalis, buvdamas Detroit, aplankė savo gerus bičiulius dr. V. Misiulį, A. Žiedą, A. Šileiką, M. Vitkų, Vladą Paužą ir kitus.

VIEŠNAGĖ PAS TĖVUS

Meno ir scenos darbuotojas Vytautas Ogilvis su šeima dalį atostogų praleido pas savo tėvus, gyvenančius Omahoje. B. Ogilvis, Vytauto tėvas, savanoris kūrėjas ir Nepriklausomos Lietuvos karininkas.

Vik.P.

Aucklando lietuviai, N. Zelandijoje, stengiasi kiekvieną sekmadienį pasimatyti pajūryje ir drauge praleisti laiką.